

Finansdepartementet

Nasjonalbudsjettet 2023

Alma Kajtaz og Kjersti Næss Torstensen

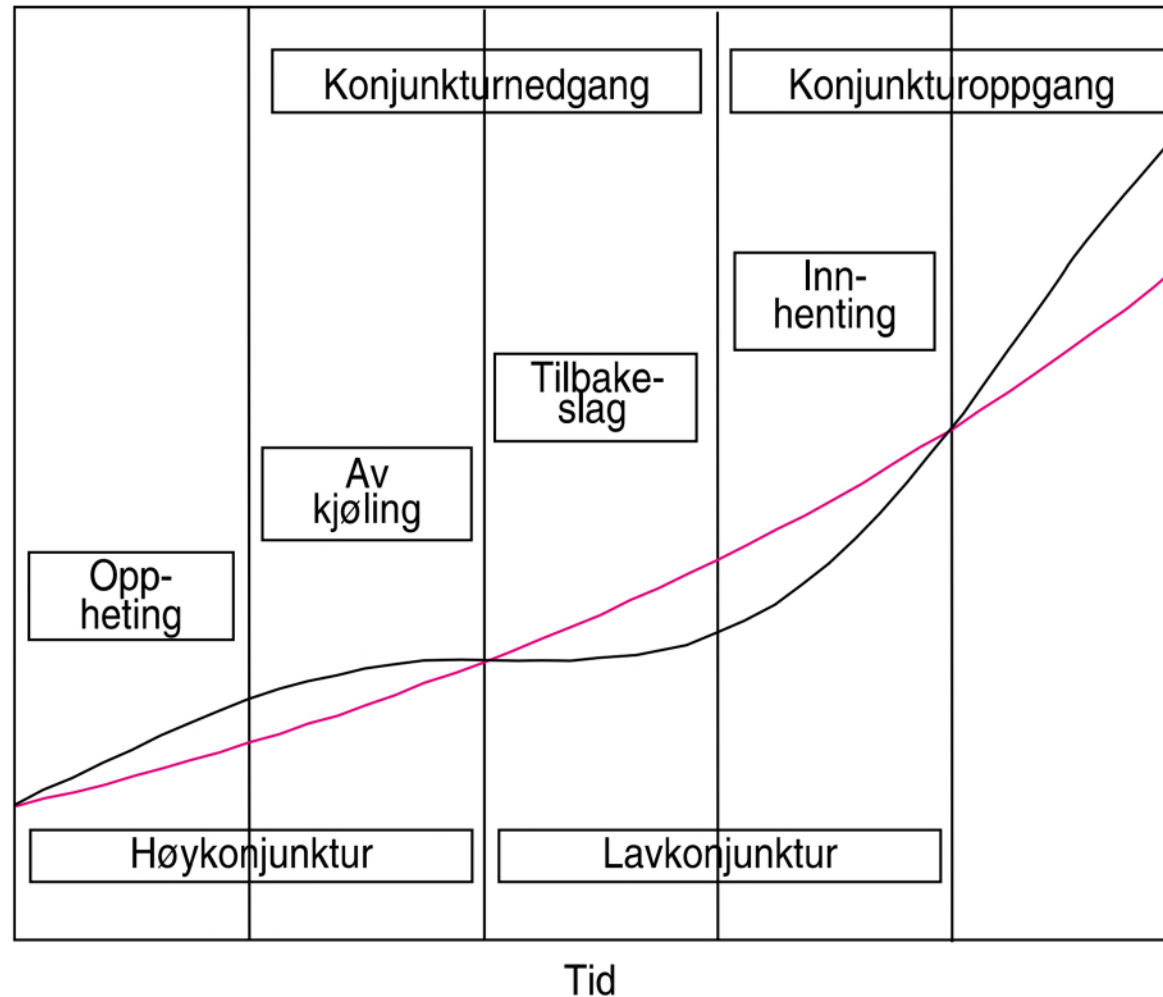
17. oktober 2022

Konjunktursituasjonen – hvor er vi i sykkelen?

Ulike stadier av konjunkturforløpet

Det er høyt press i norsk økonomi

Stramt arbeidsmarked

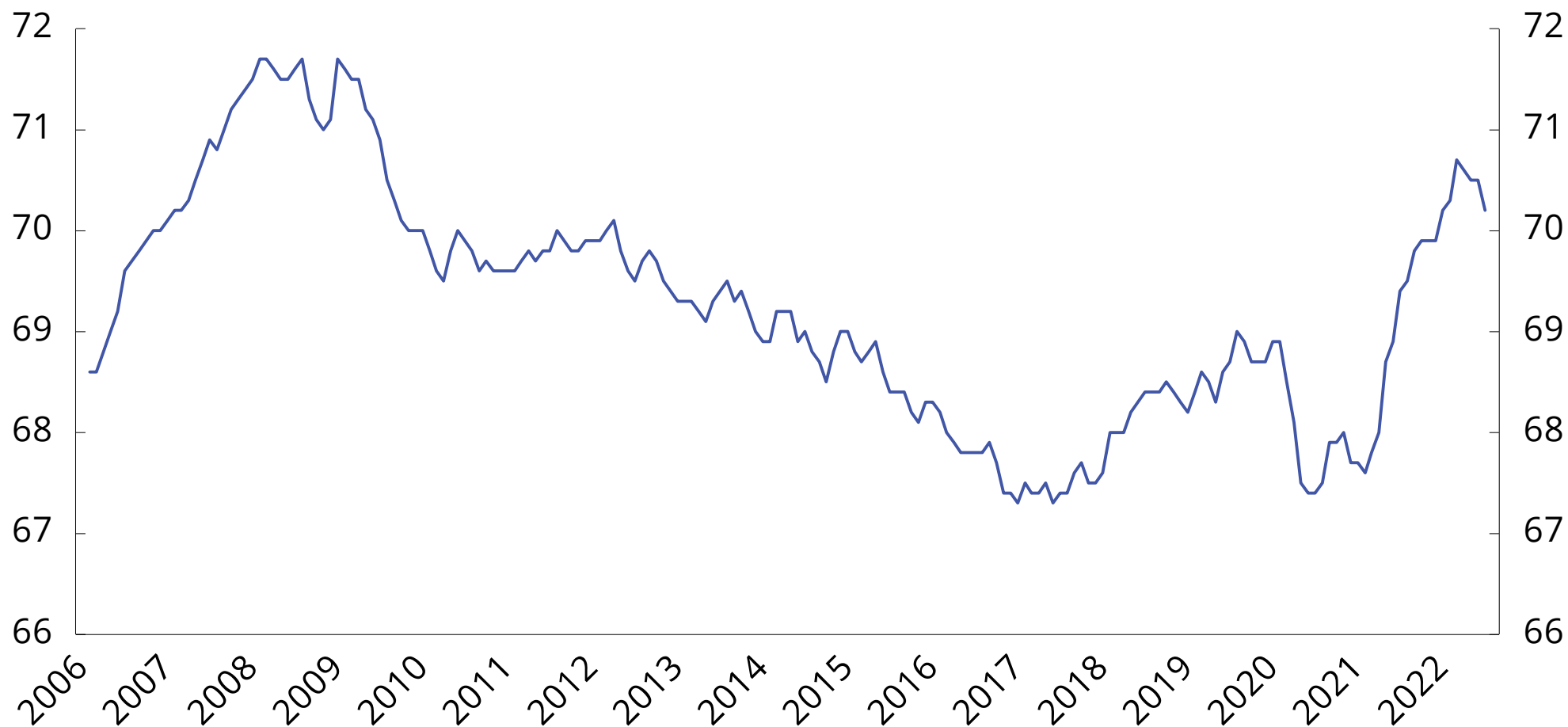

Høy prisvekst

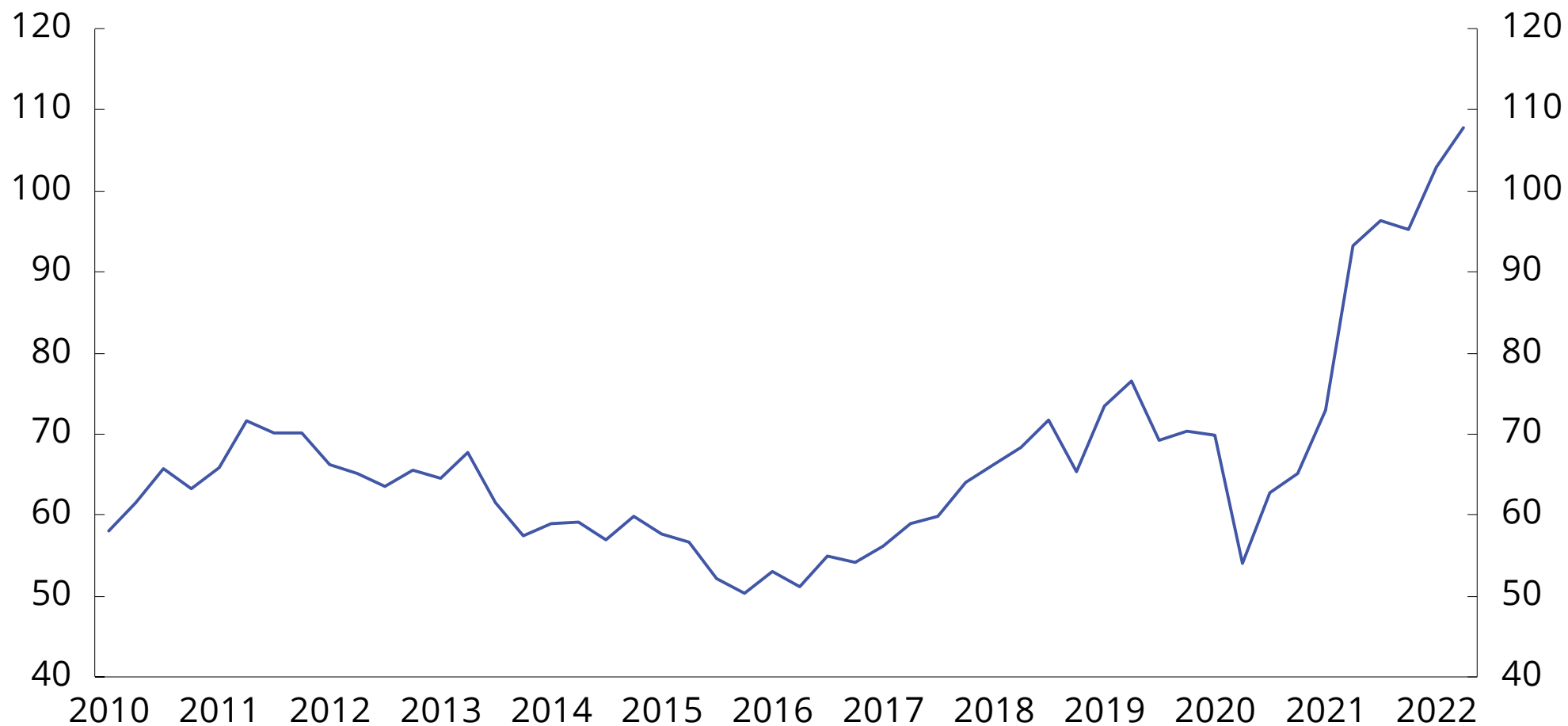
Sysseisatte i prosent av befolkningen 15–74 år

Februar 2006 – juli 2022. Tre måneders glidende gjennomsnitt. Sesong- og bruddjustert

Beholdningen av ledige stillinger

Antall i tusen. Sesongjustert. 1. kvartal 2010 – 2. kvartal 2022

Stramt arbeidsmarked

Rekordmange er i jobb, og bedriftene trenger enda flere folk.

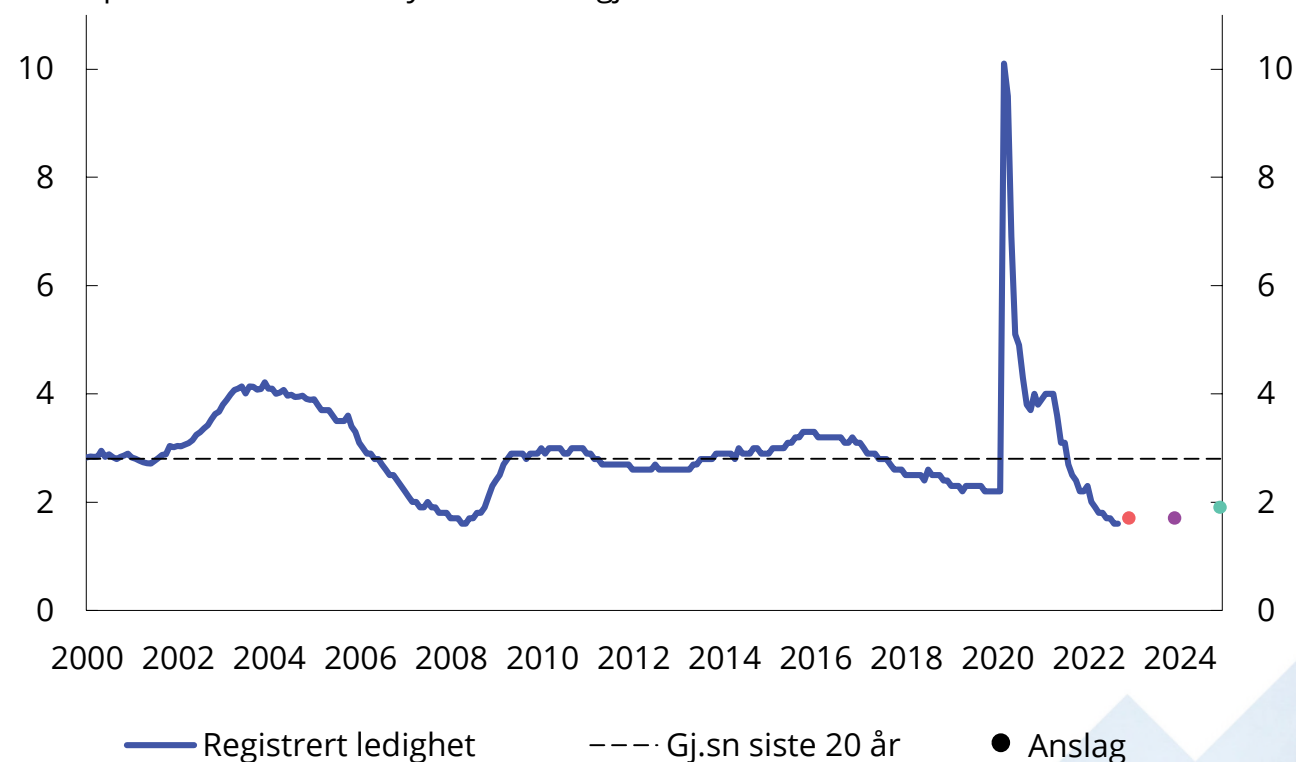
Registrert ledighet: **1,6%** i september

Vi venter at ledigheten holder seg lav:

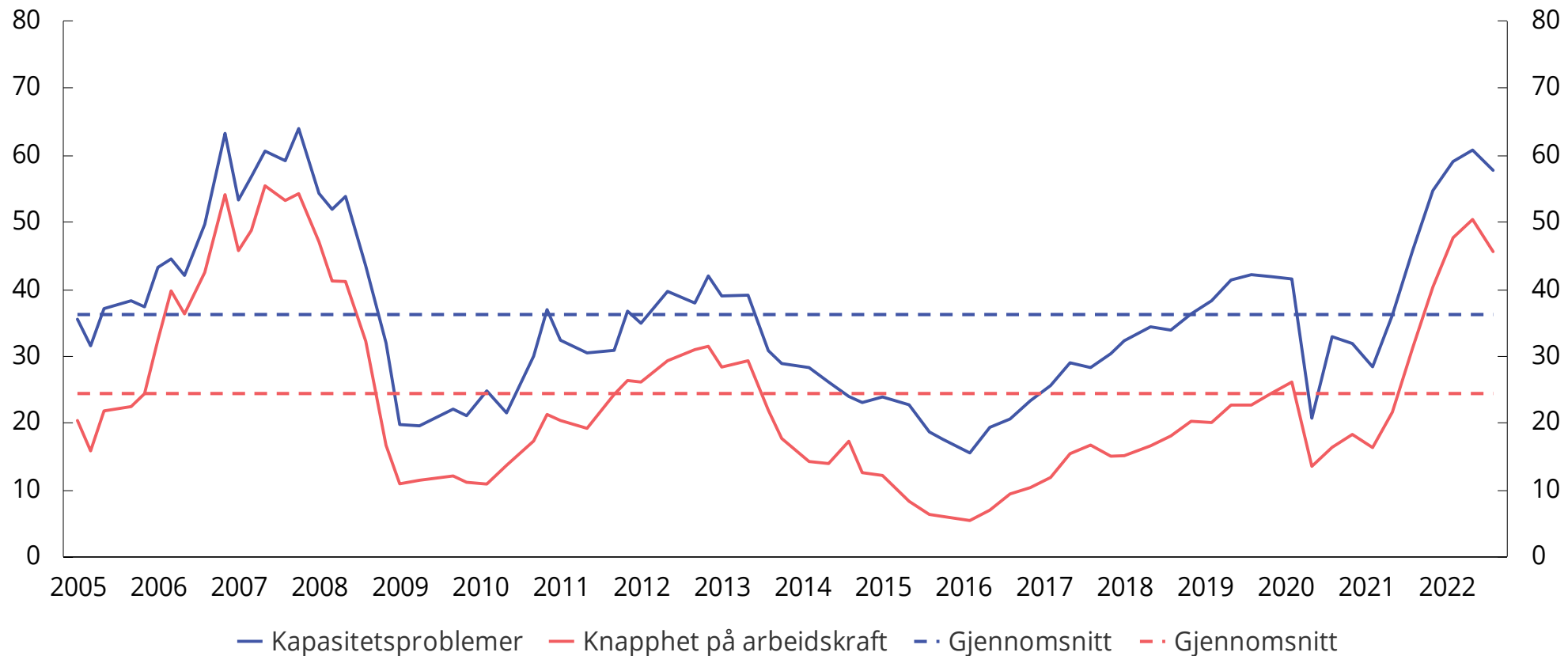
Registrert helt ledige

I prosent av arbeidsstyrken. Sesongjustert

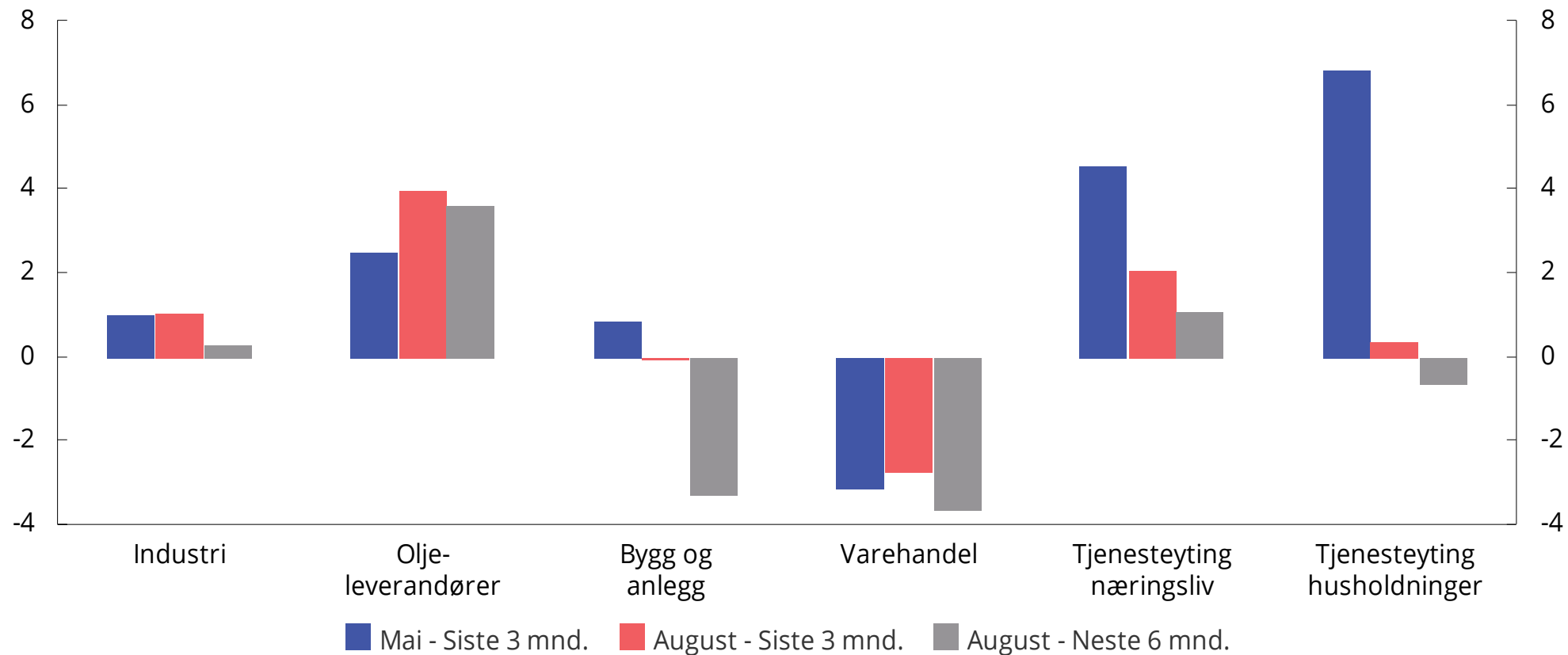
Kapasitetsutnyttelse og knapphet på arbeidskraft i Norges Banks regionale nettverk

Prosent. 1. kvartal 2005 – 3. kvartal 2022

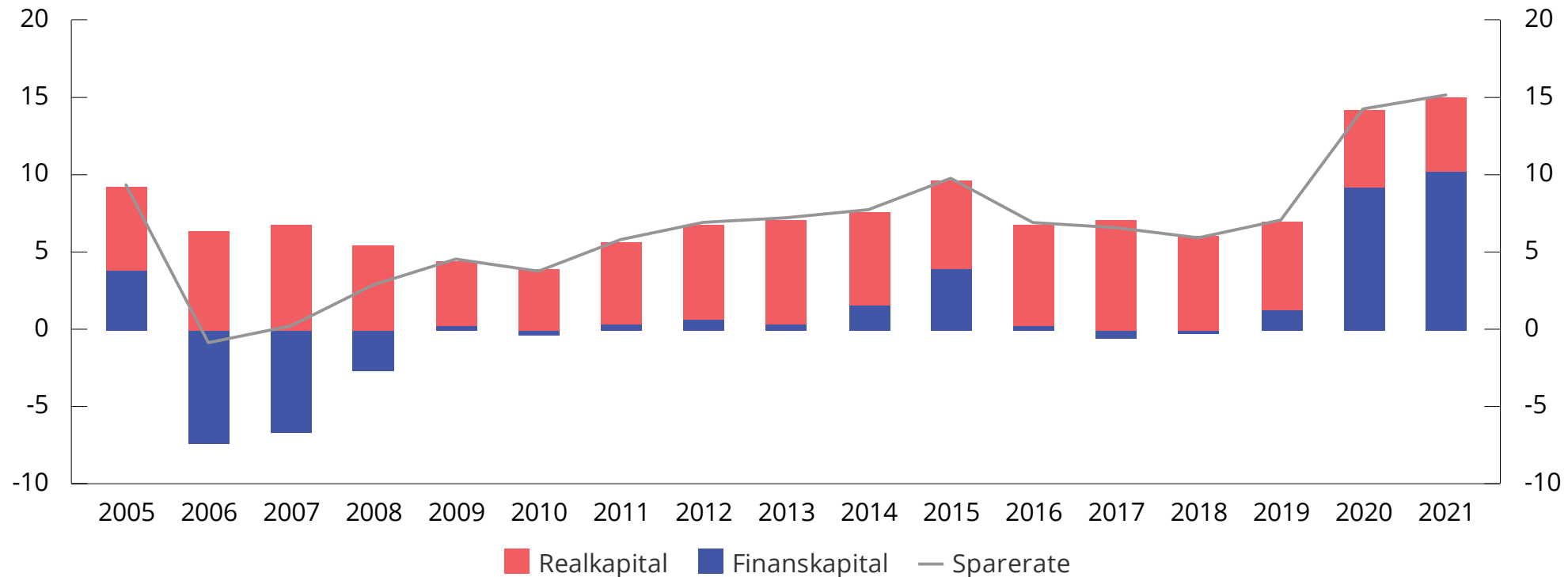
Produksjonsvekst siste tre måneder og forventet vekst neste seks måneder i Norges Banks regionale nettverk

Alle næringer. Sesongjustert. Annualisert. Prosent

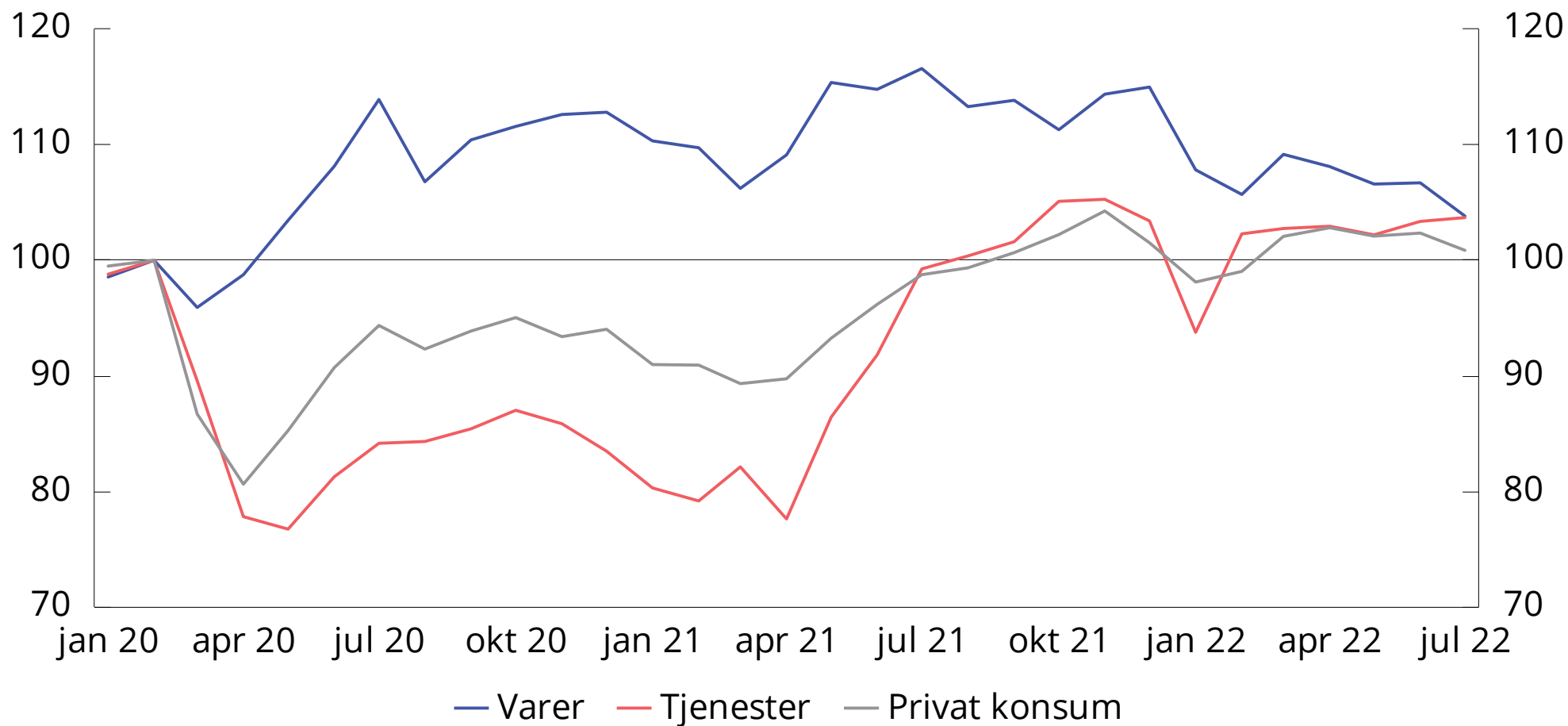
Husholdningenes sparerate fordelt på realkapital og finanskapital

Husholdningenes sparerate.¹ Prosent

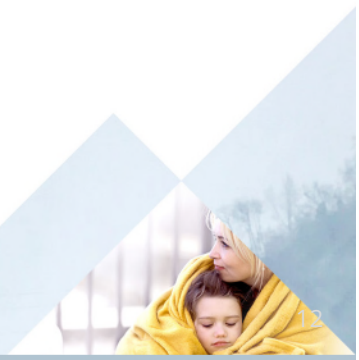
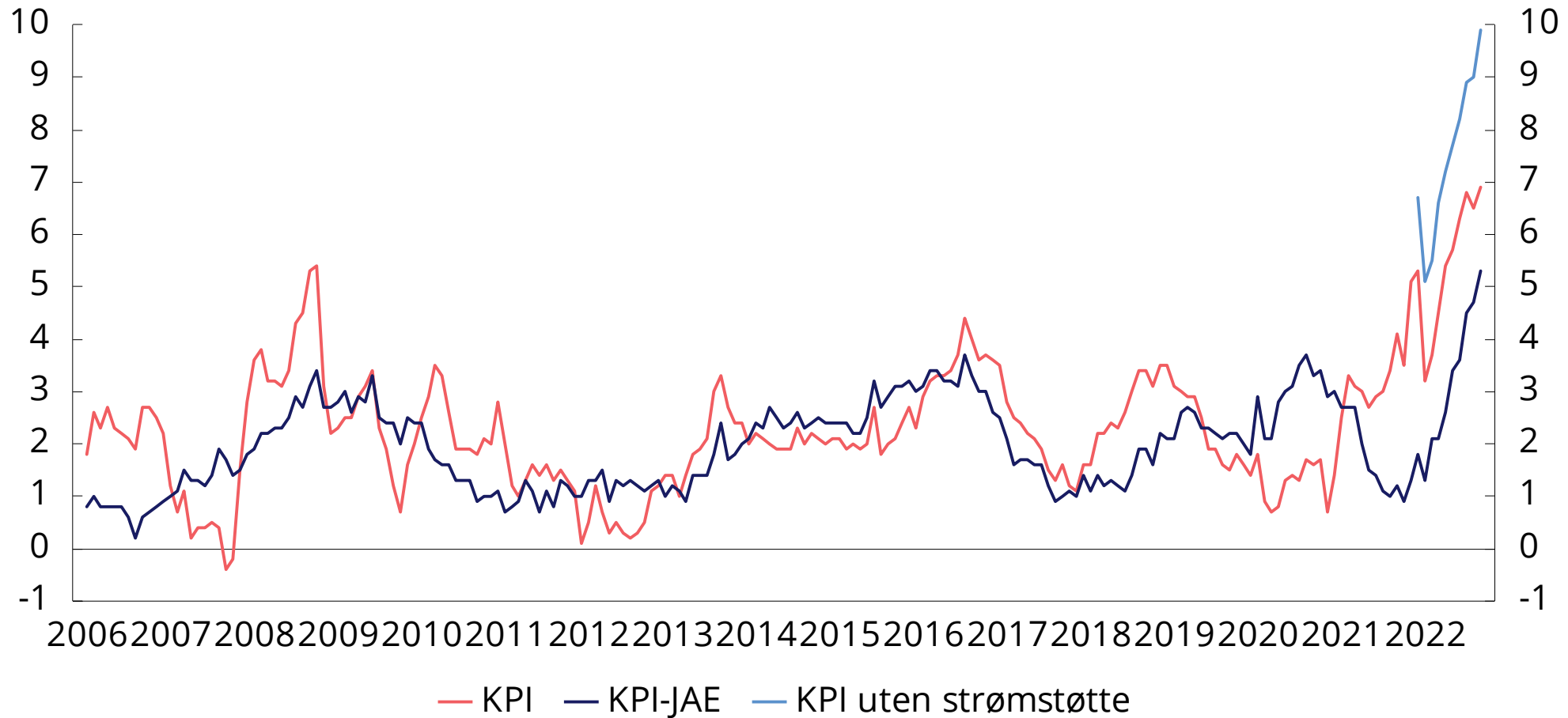
Privat konsum

Sesongjustert. Indeks. Februar 2020 = 100

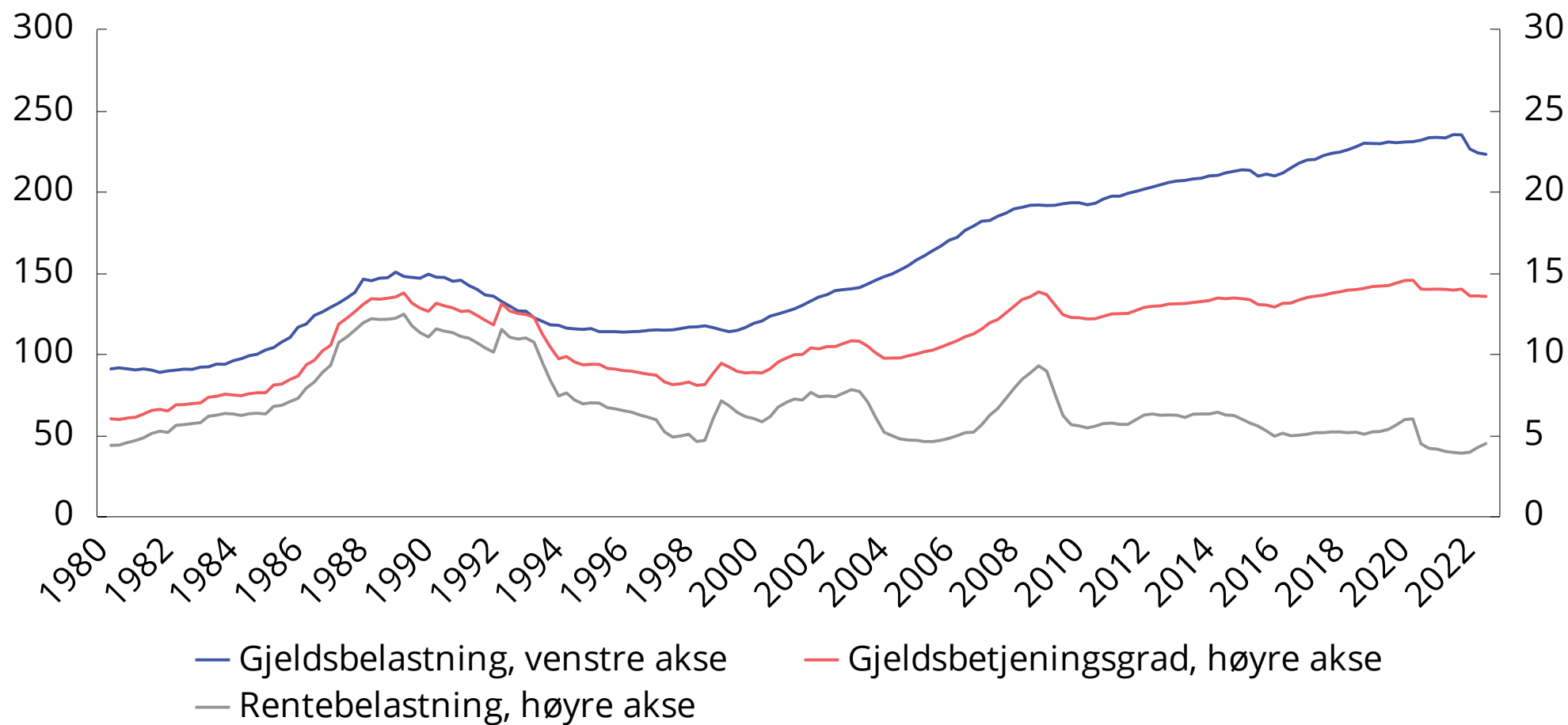
Konsumprisvekst med og uten strømstøtte

Prosentvis endring fra samme måned året før. Januar 2006 – september 2022

Renteøkninger treffer norske lommebøker kraftig

1. kv. 1983 – 2. kv. 2022

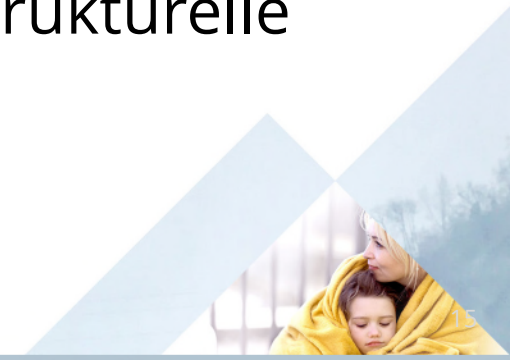

Finanspolitikken

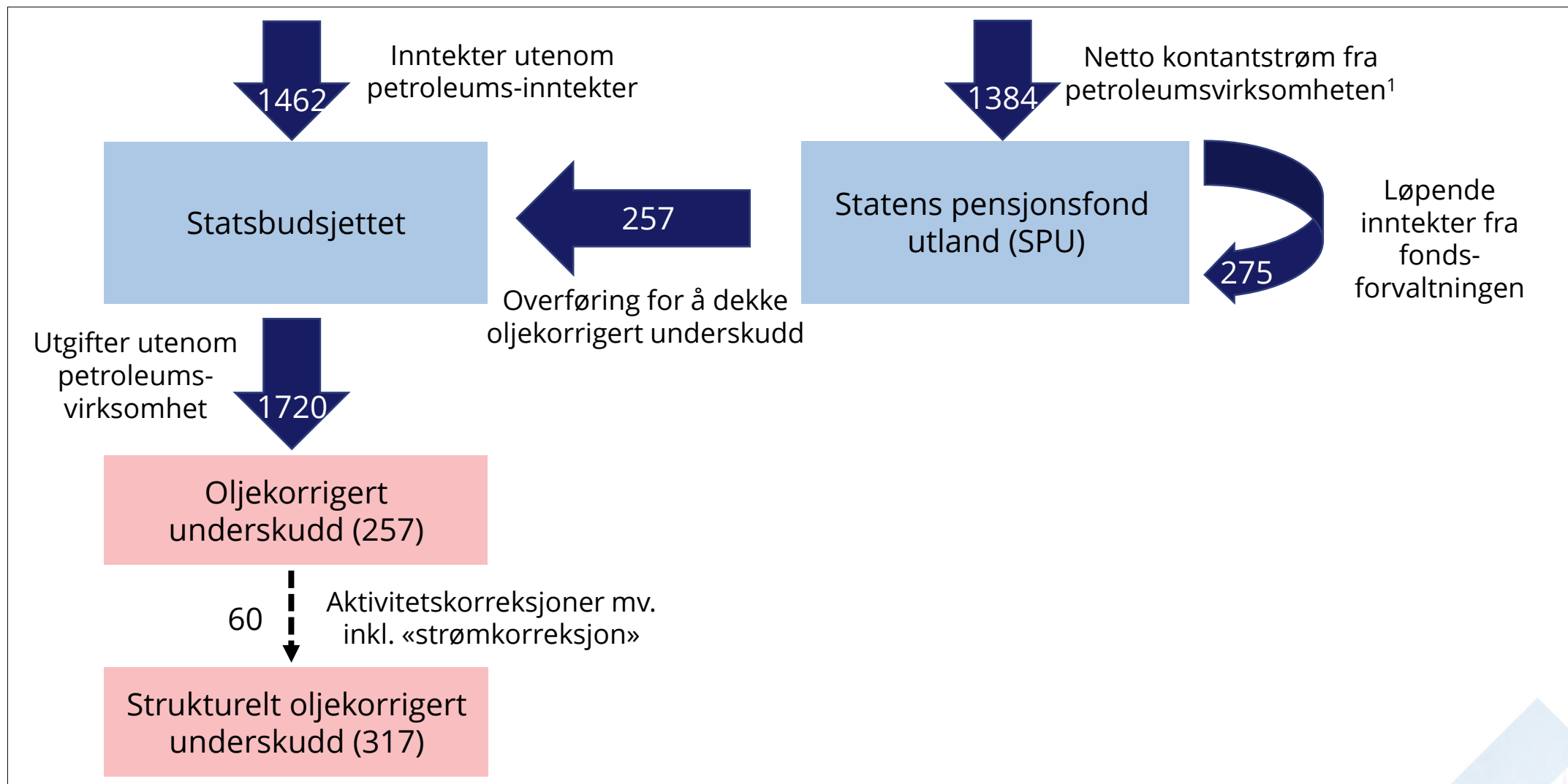

Utfordringer for finanspolitikken

- I utgangspunktet et stort inndekningsbehov
 - Noen viktige utgiftsområder vokser mye (folketrygd, mottak/integrering av flyktninger, offentlige byggeprosjekter og strømstøtte)
- Finanspolitikken må spille på lag med pengepolitikken – oljepengebruken bør reduseres
 - Inndekningsbehovet må løses med økte skatter eller utgiftskutt
- Høye strømpriser påvirket inntekts- og utgiftssiden av det strukturelle underskuddet forskjellig
 - strømkorreksjon

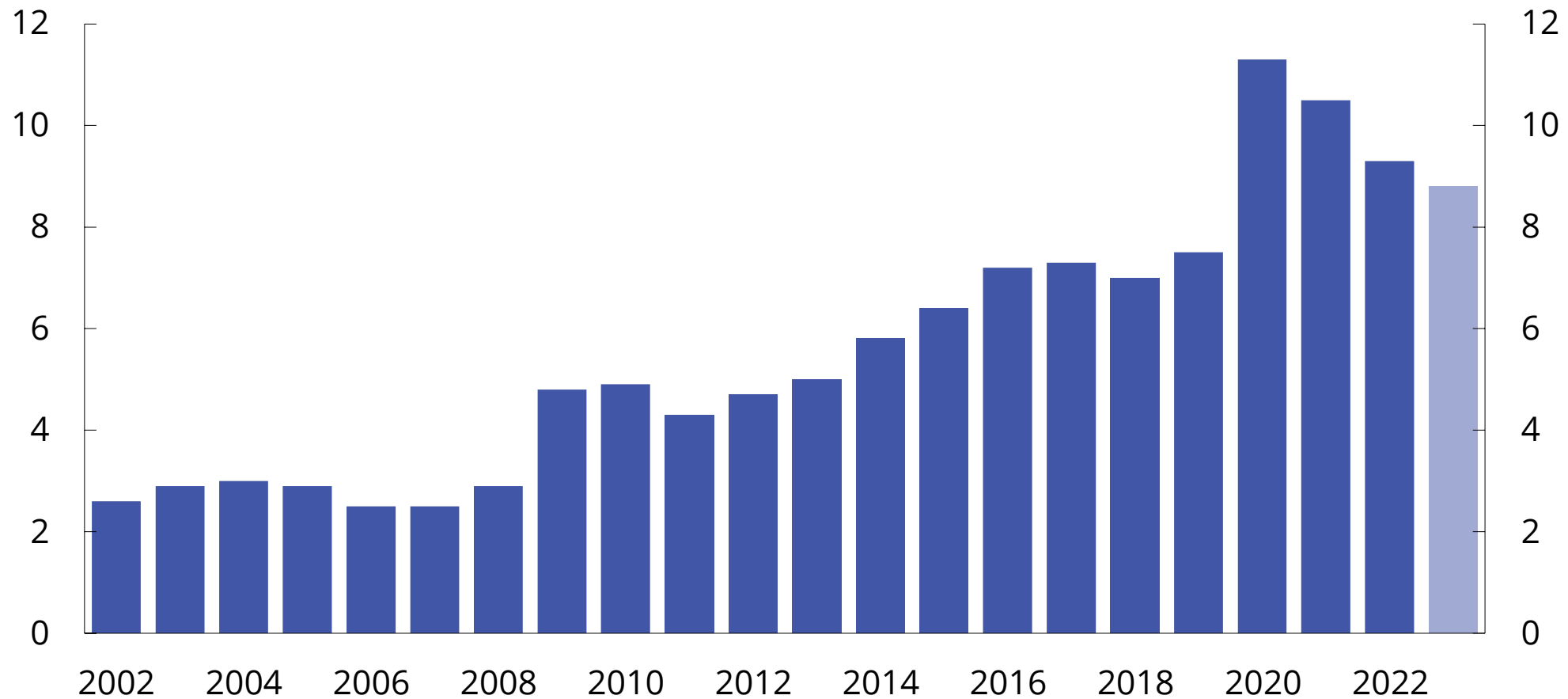

Fondsmekanismen – fondet integrert med statsbudsjettet

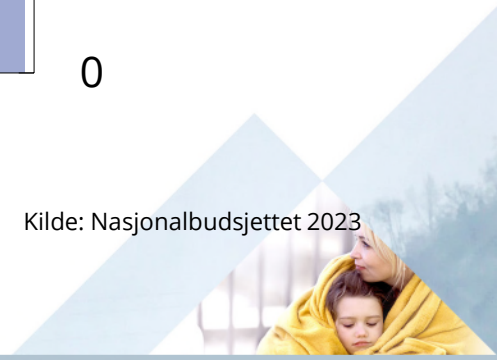

Strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd

Prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge

Kilde: Nasjonalbudsjettet 2023

Budsjettvirkninger på fastlands-BNP i følge KVARTS

Prosent

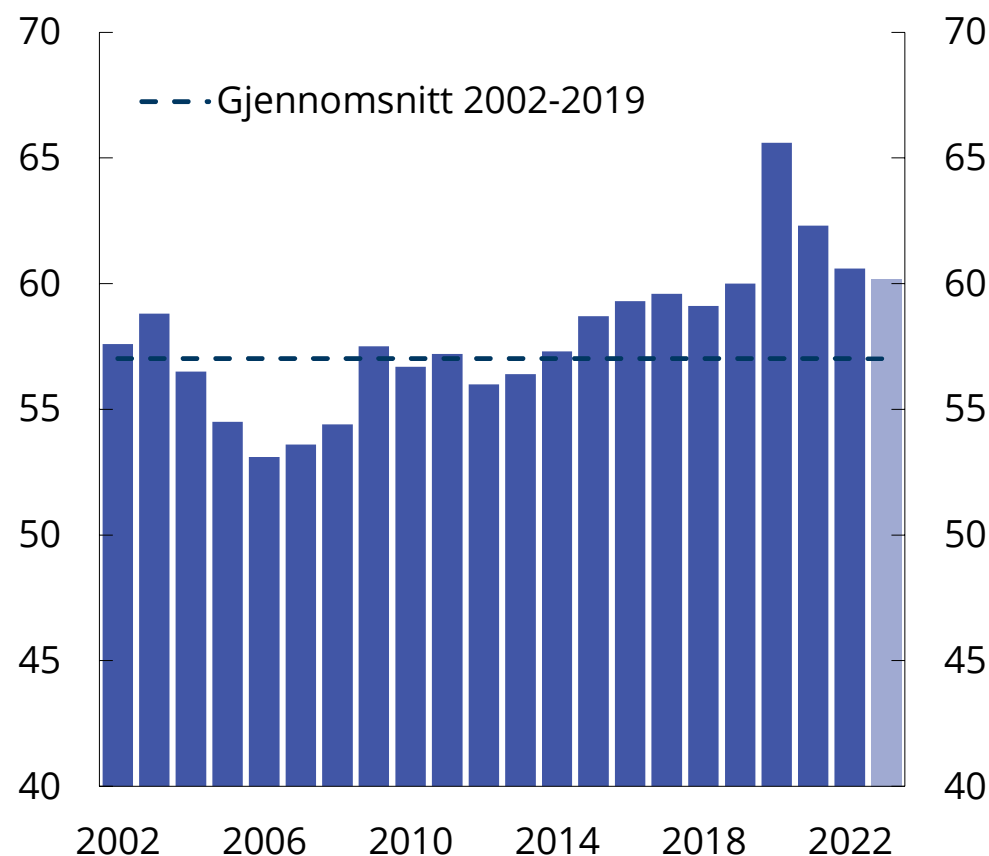
	<u>«Budsjettimpuls»</u>	<u>Virkninger på Fastlands-BNP</u>			
		2020	2021	2022	2023
2020	3,2	0,0	0,5	0,9	1,4
2021	-2,2		0,1	-0,2	-0,6
2022	-0,2			0,3	0,2
2023	-0,9				0,1
Samlet	-0,2	0,0	0,6	1,0	1,1

Kilde: Nasjonalbudsjettet 2023

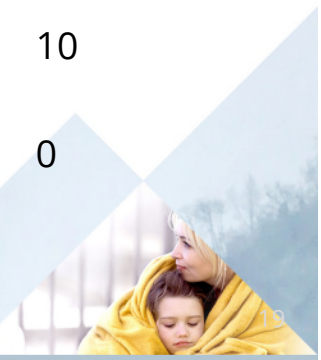
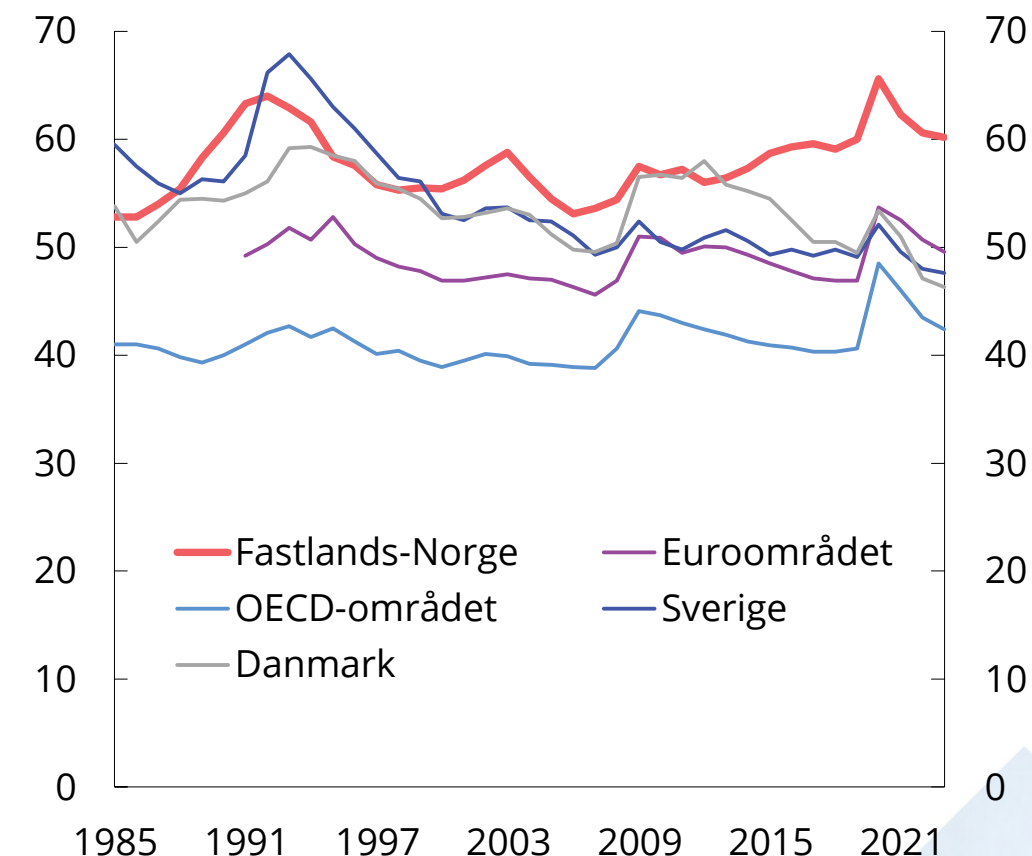

Utgifter i offentlig forvaltning

Utgifter i offentlig forvaltning
Pst. av BNP for Fastlands-Norge

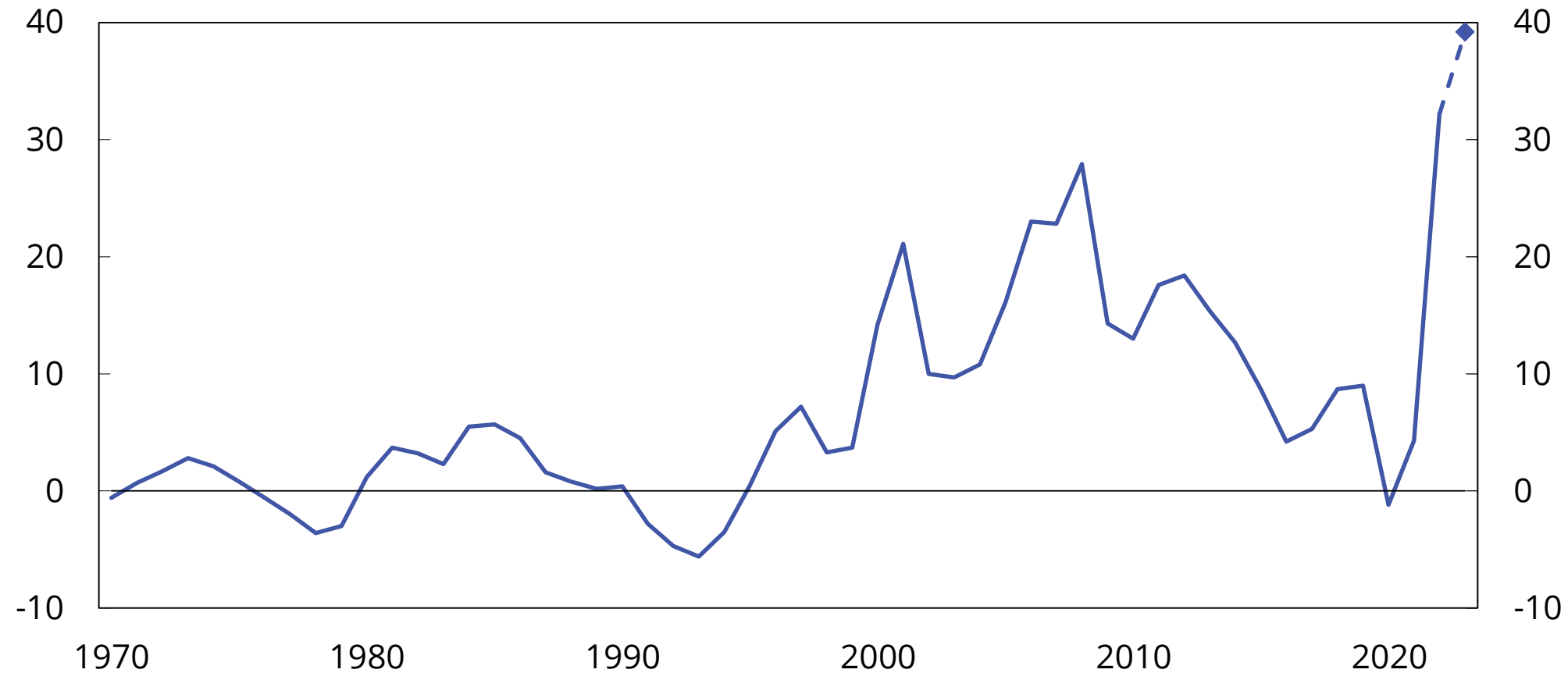

Utgifter i offentlig forvaltning
Pst. av BNP

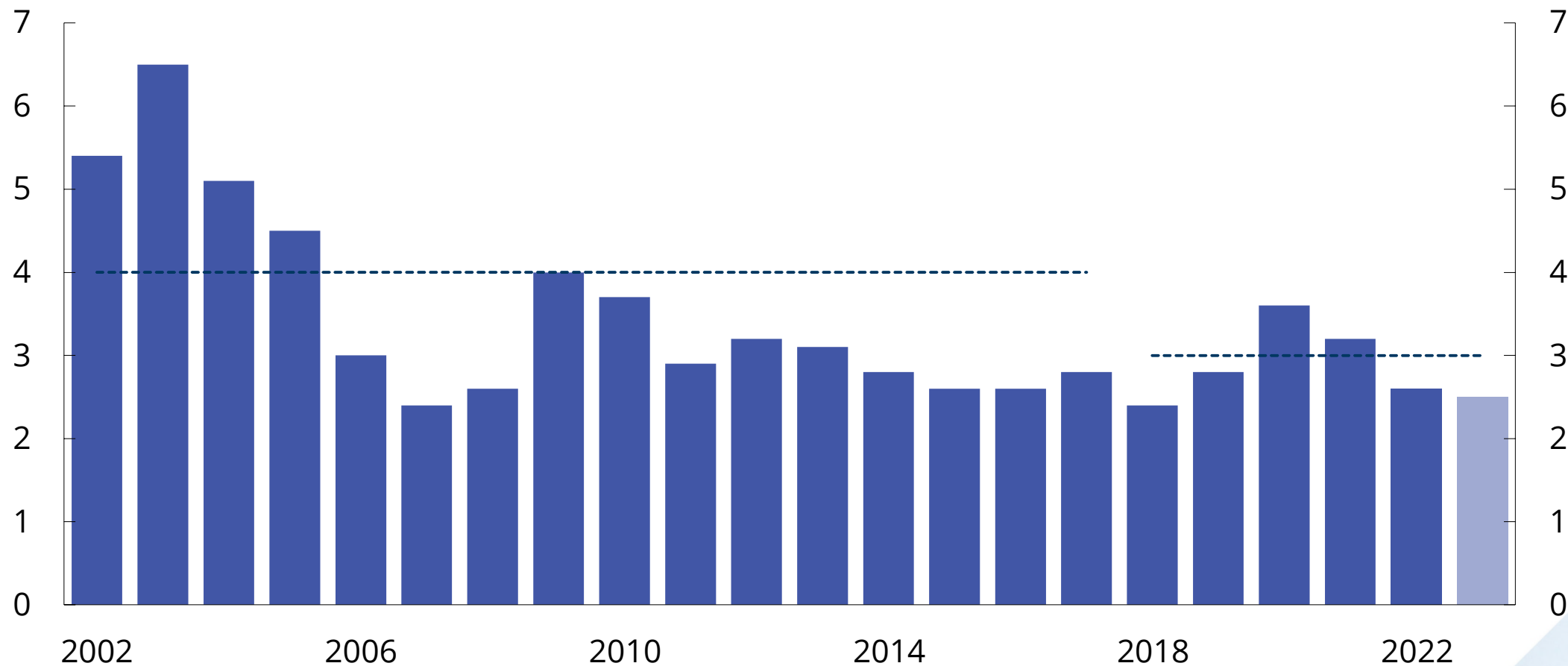
Samlet overskudd i statsbudsjettet og Statens pensjonsfond

Prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge

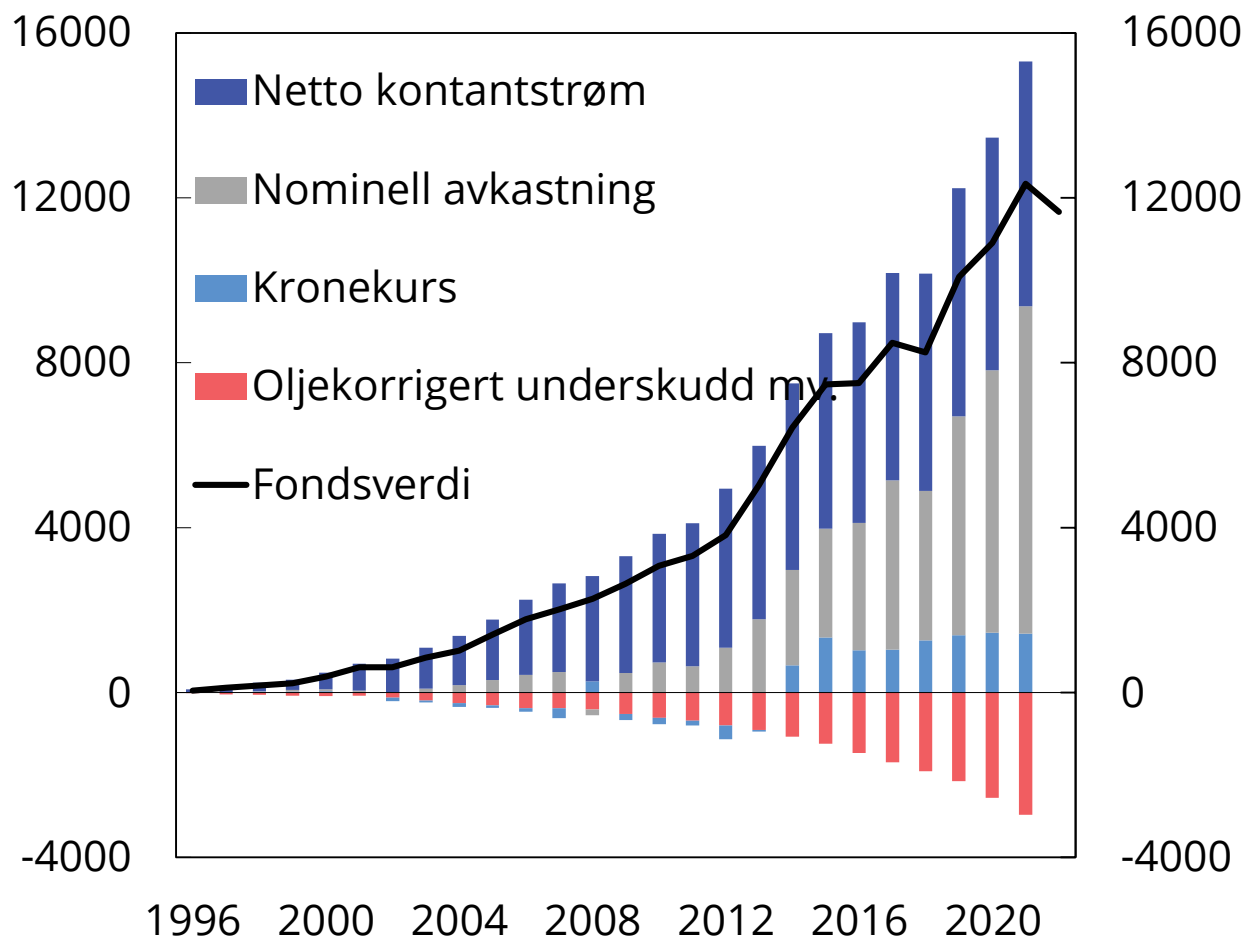
Oljepengebruken vesentlig under rettesnoren

Strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd. Prosent av SPU

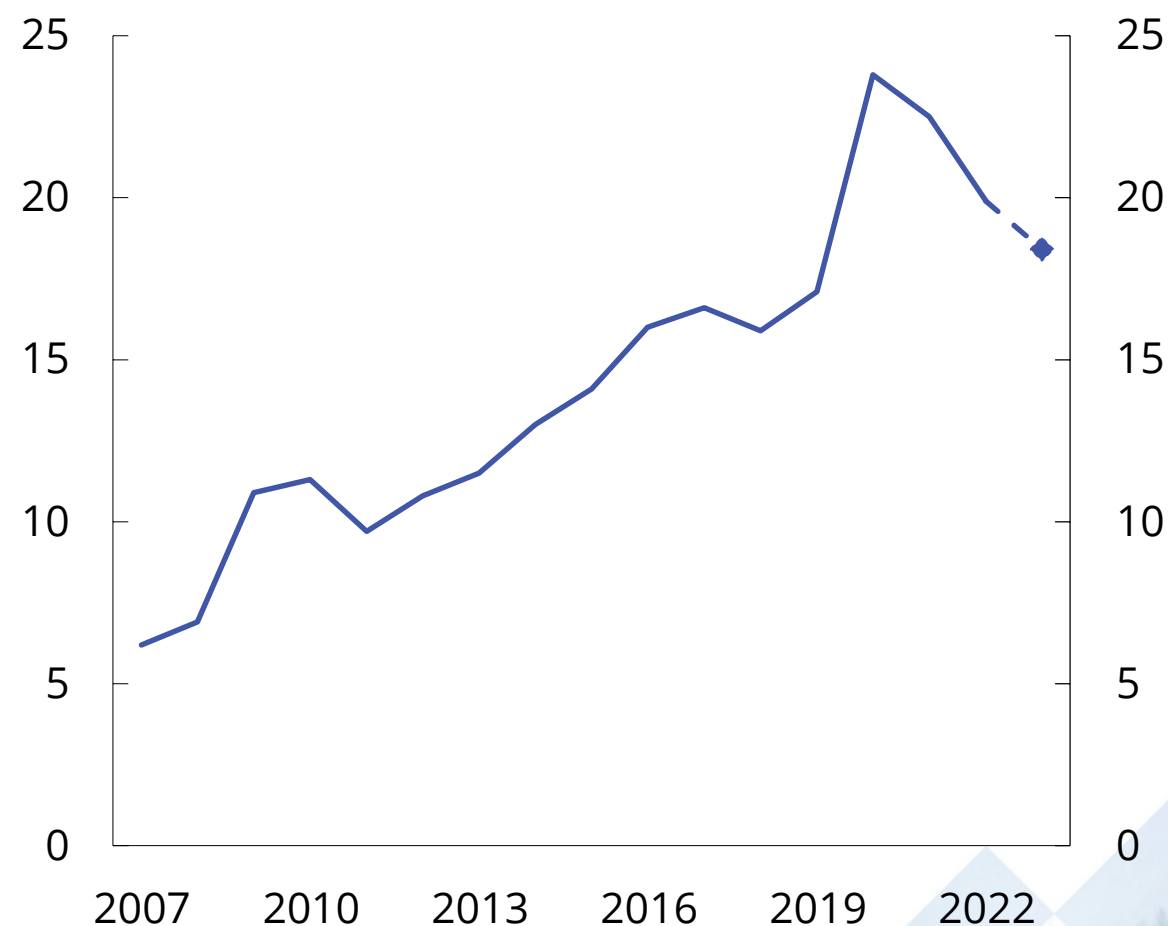
Markedsverdien av Statens pensjonsfond utland

Mrd. kroner. 1996 – andre halvår 2022

Fondsinntektene har blitt en viktigere finansieringskilde

Oljepengebruken som andel av utgifter i statsbudsjettet.¹ Prosent

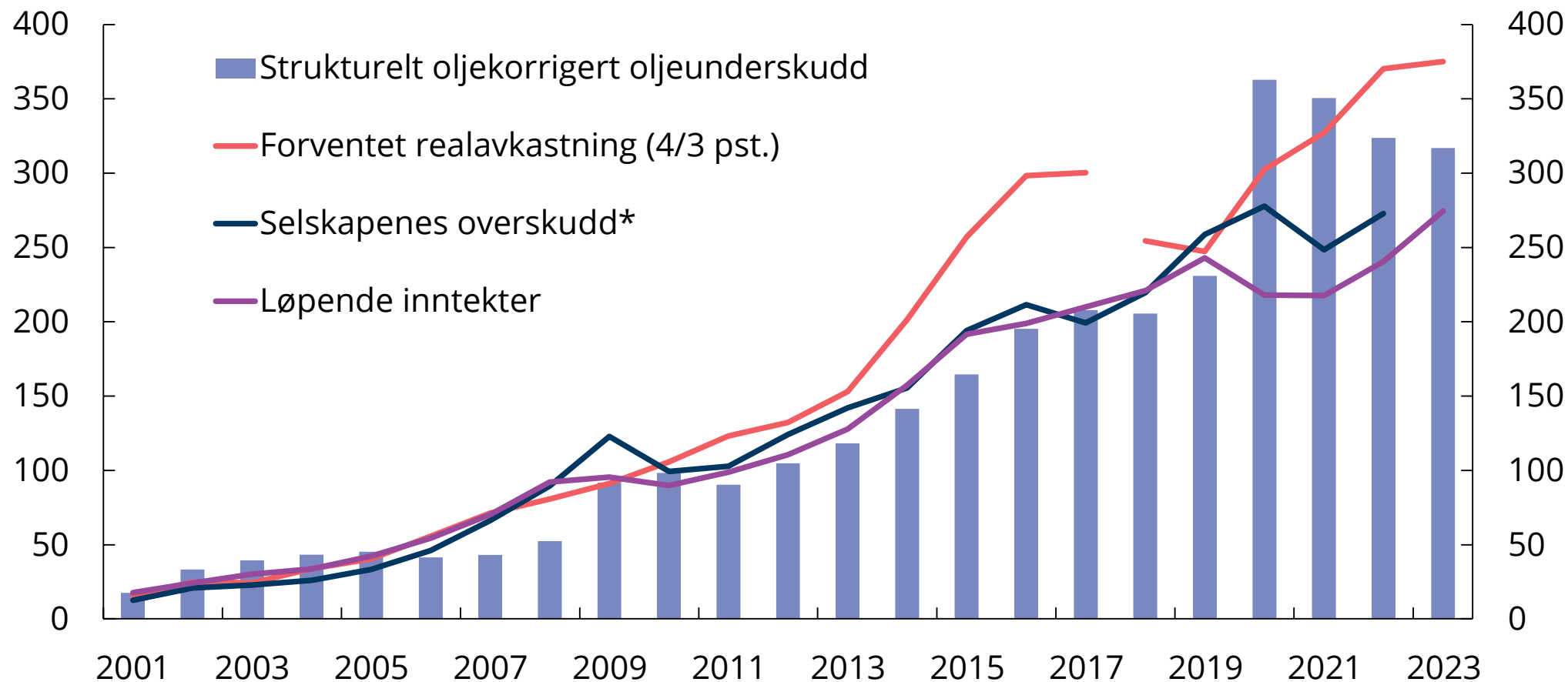

Finansdepartementet

¹ Utgifter utenom petroleumsvirksomhet
Kilde: Nasjonalbudsjettet 2023

Skjønnsutøvelse i finanspolitikken

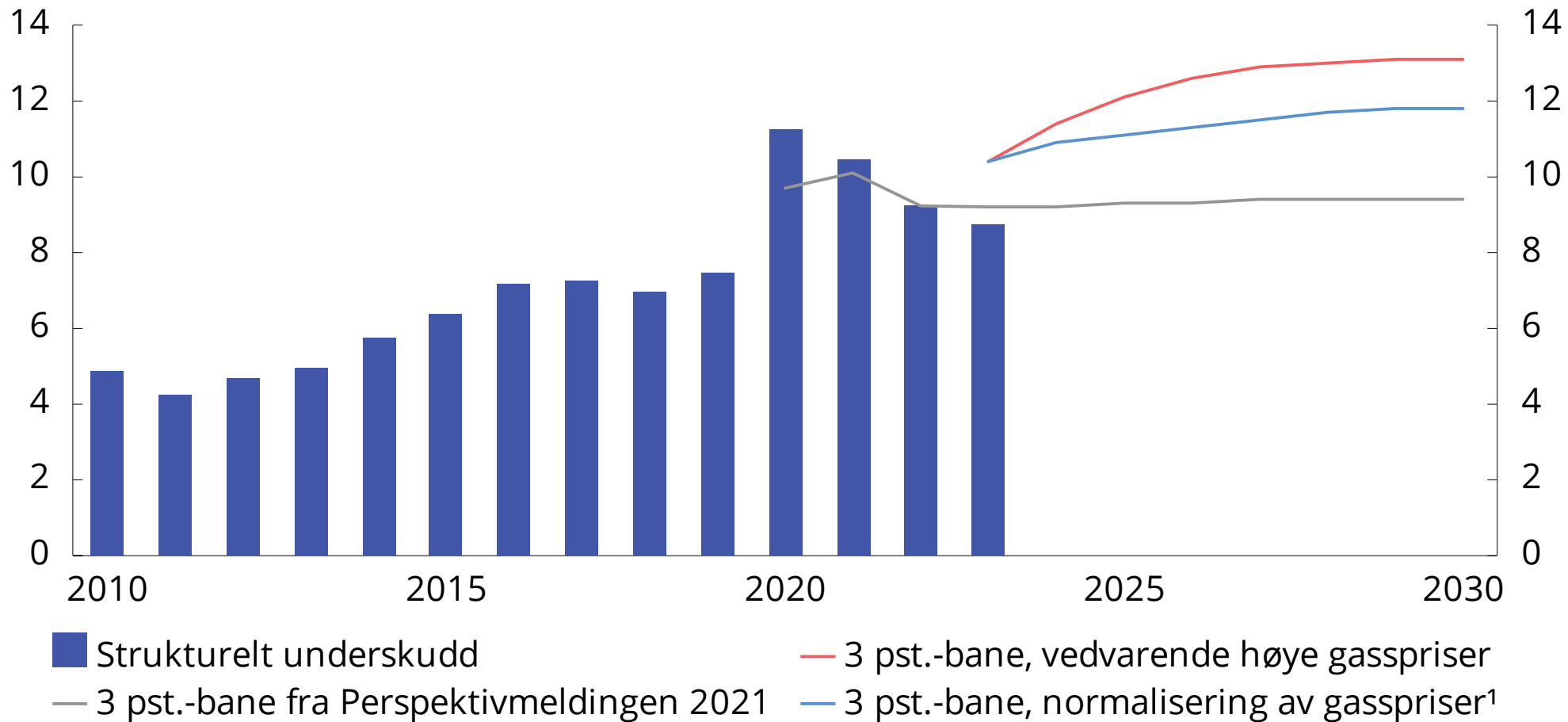

Kilde: Nasjonalbudsjettet

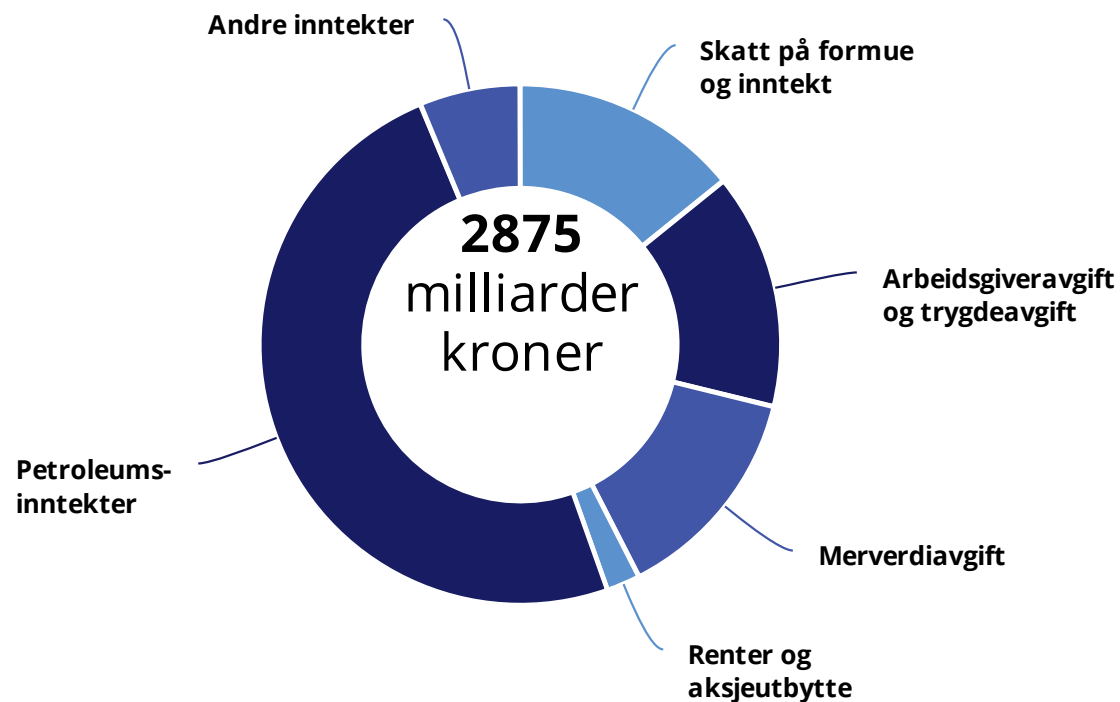
Strukturelt underskudd og 3 pst.-baner basert på ulike forutsetninger om gassprisene

Prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge

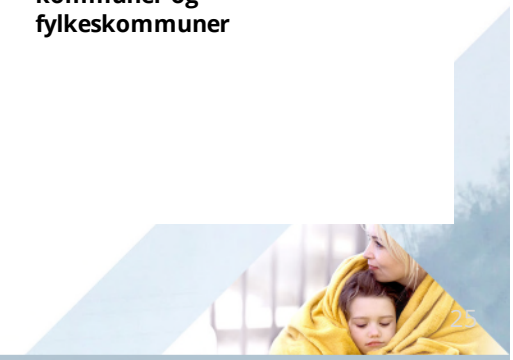
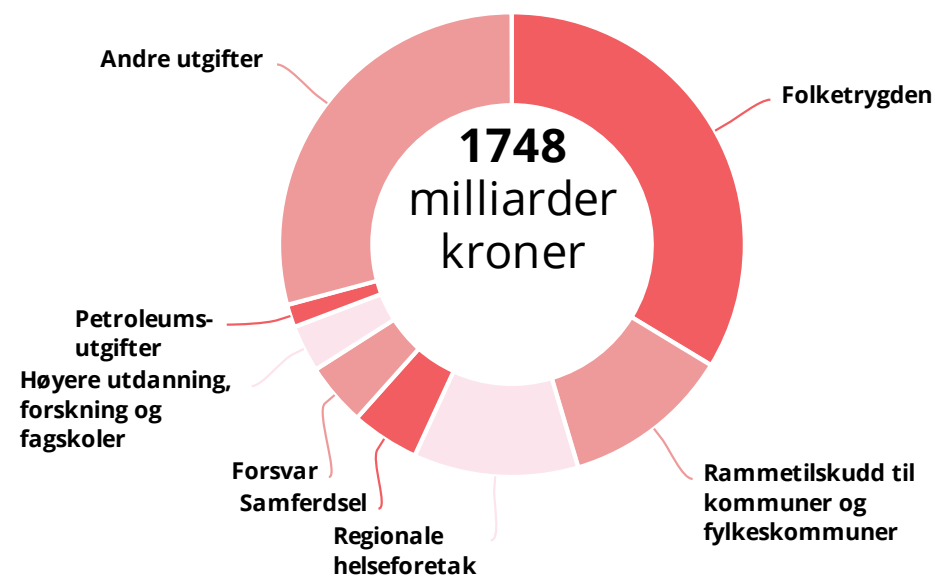
Inntektene på statsbudsjettet

Utenom lånetransaksjoner

Utgiftene på statsbudsjettet

Utenom lånetransaksjoner

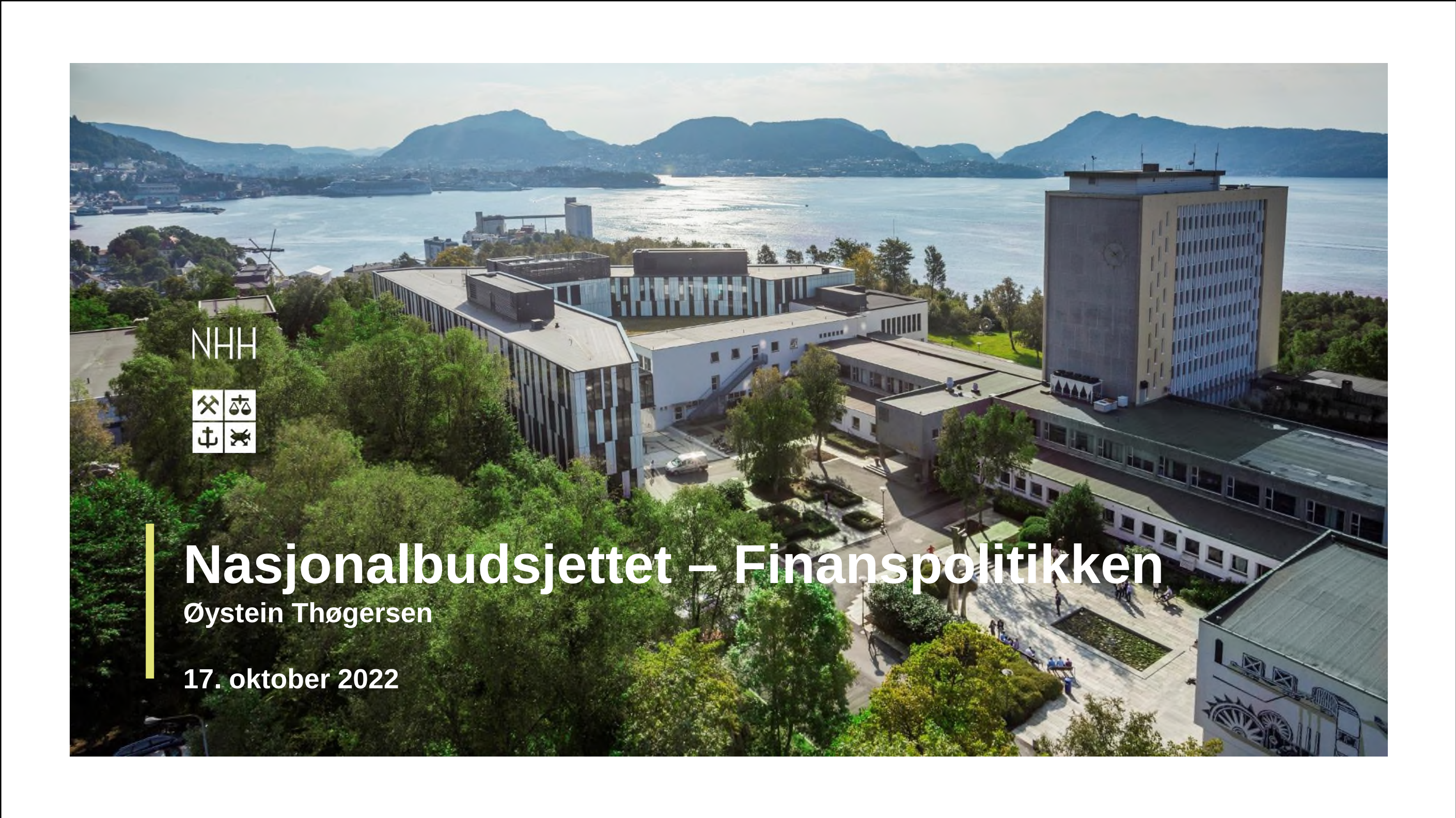

Finansdepartementet

Finansdepartementet

An aerial photograph of the Norwegian School of Management BI (NHH) campus. The image shows several modern buildings with large glass windows and flat roofs, surrounded by lush green trees. In the background, a large body of water (the fjord) is visible, with mountains rising on the other side under a clear sky. The text 'NHH' is overlaid on the left side of the image.

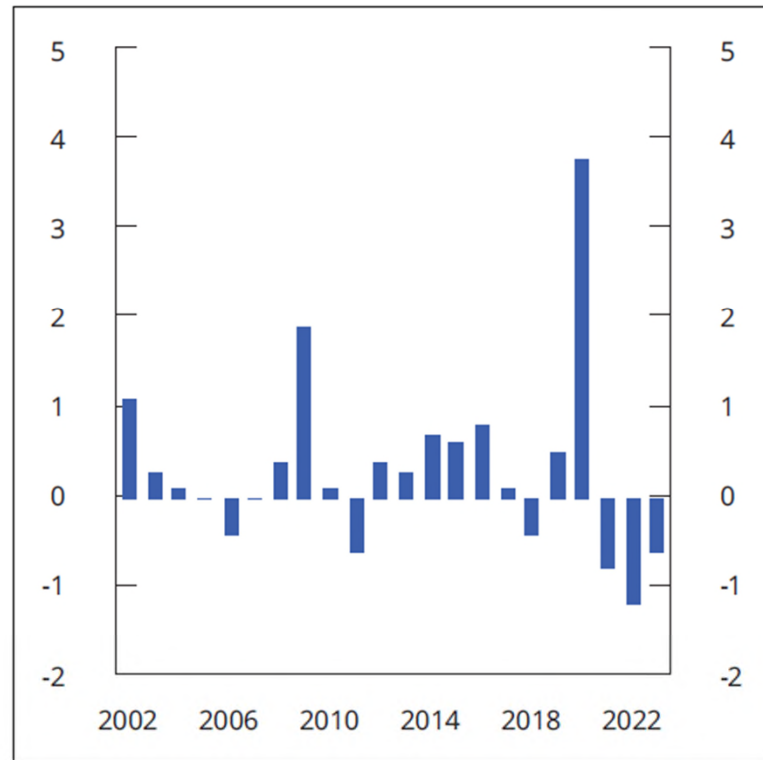
NHH

Nasjonalbudsjettet – Finanspolitikken

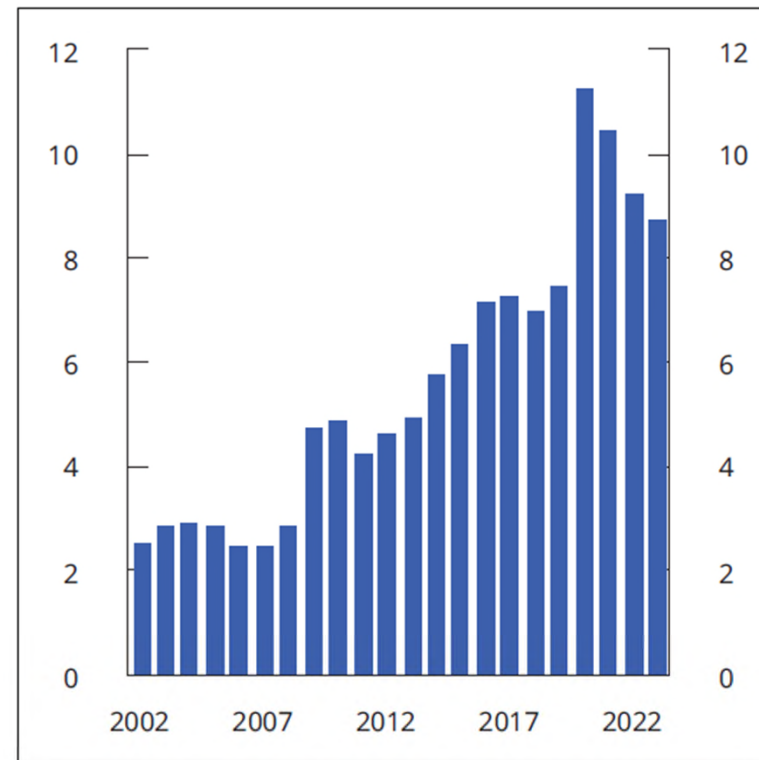
Øystein Thøgersen

17. oktober 2022

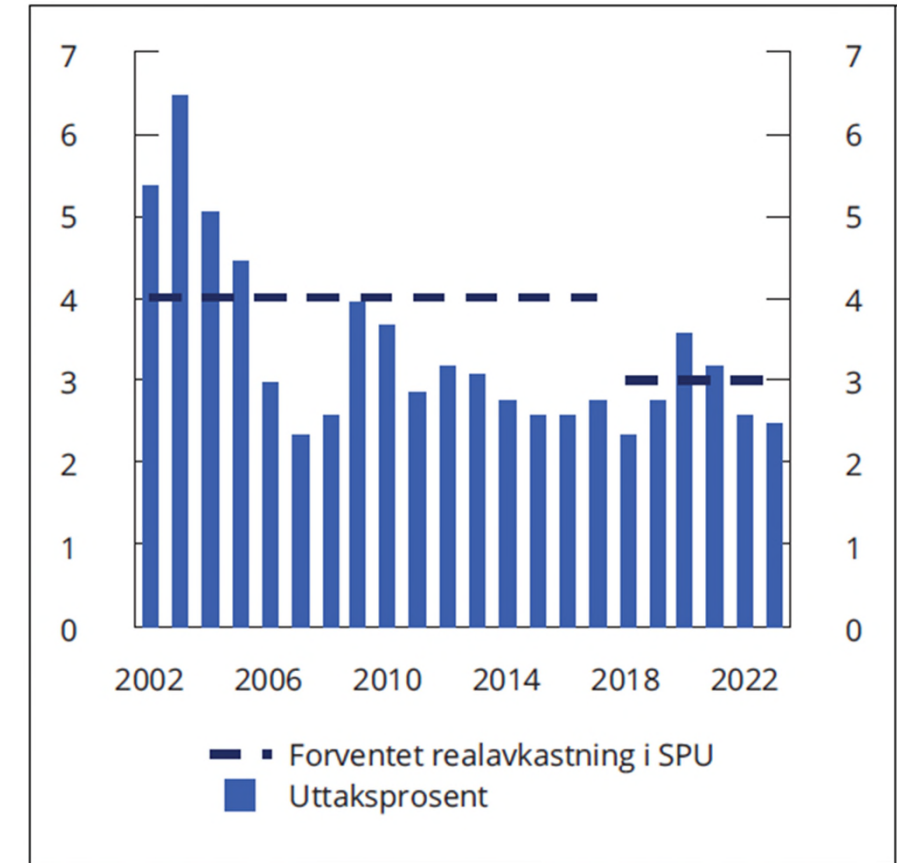
Figur 3.1 Strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd i prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge. Endring fra året før (budsjettimpuls)

Kilde: Finansdepartementet.

Figur 3.3 Strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd. Prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge

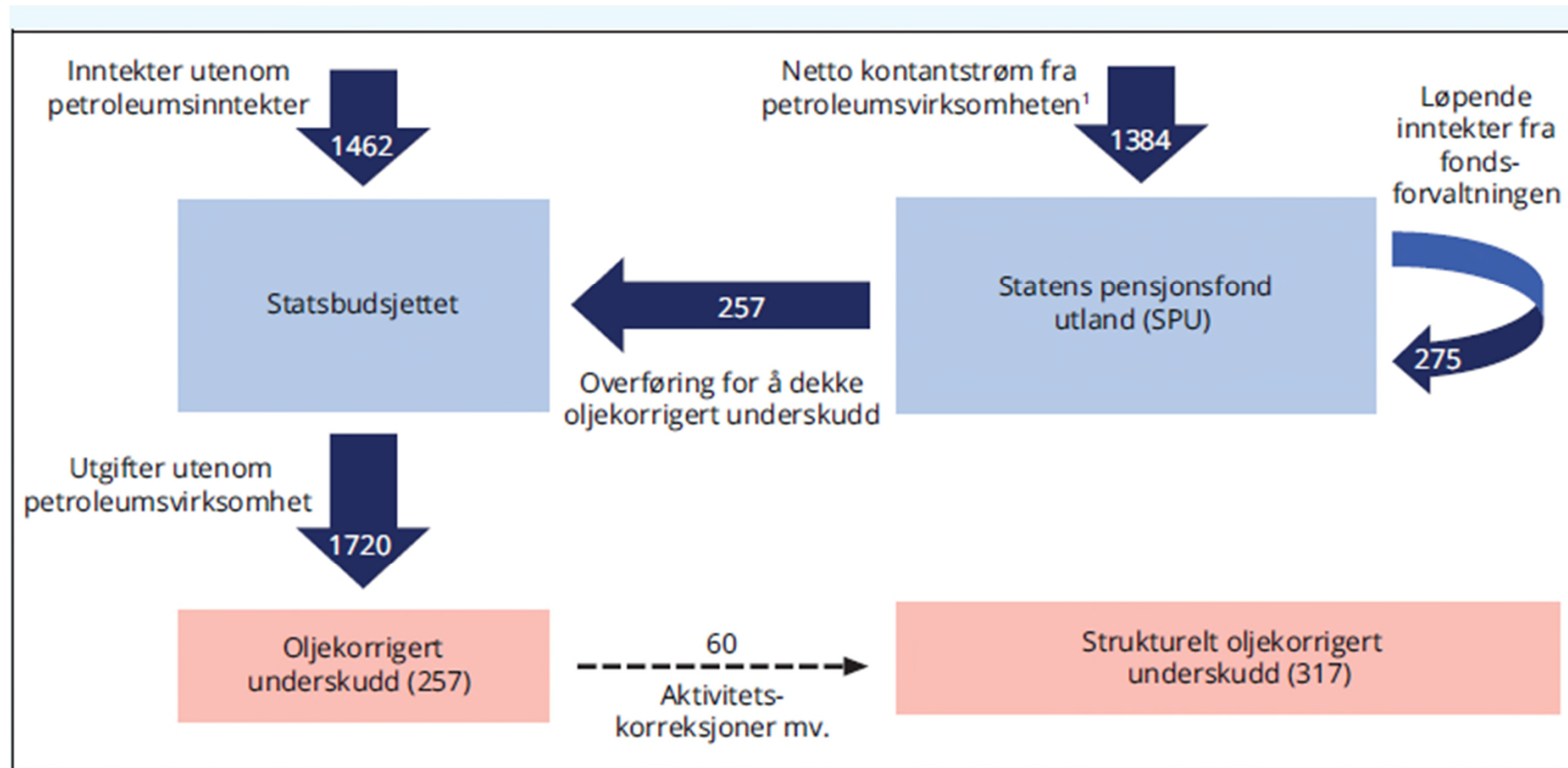
Kilde: Finansdepartementet.

Figur 3.2 Strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd. Prosent av Statens pensjonsfond utland

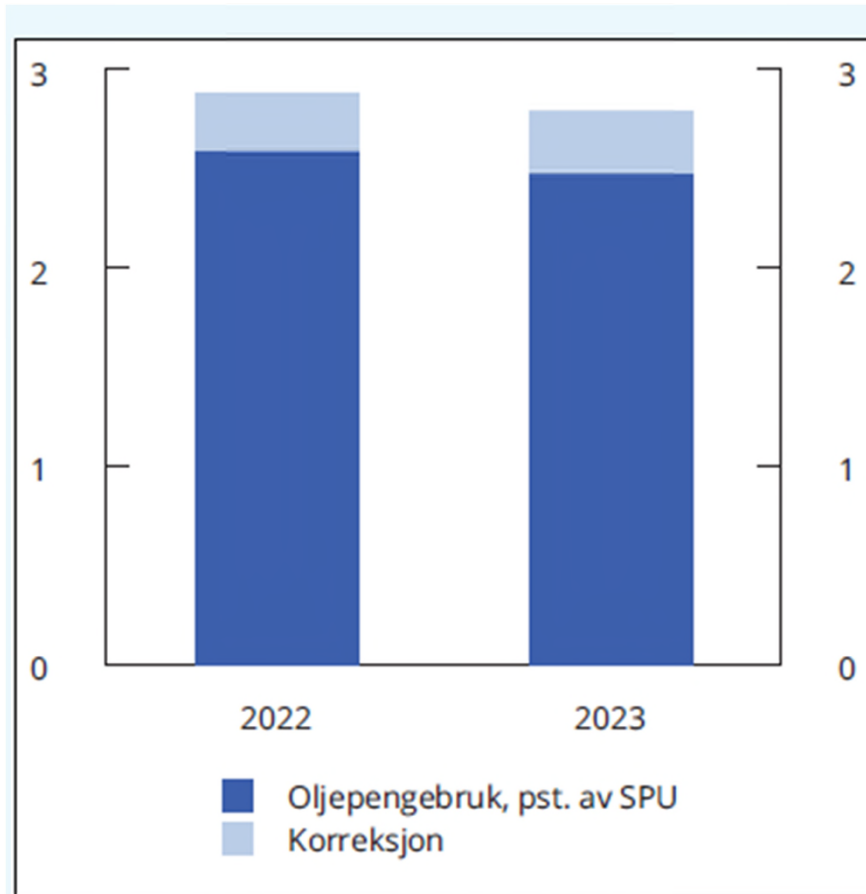
Kilde: Finansdepartementet.

Det finansielle rammeverket

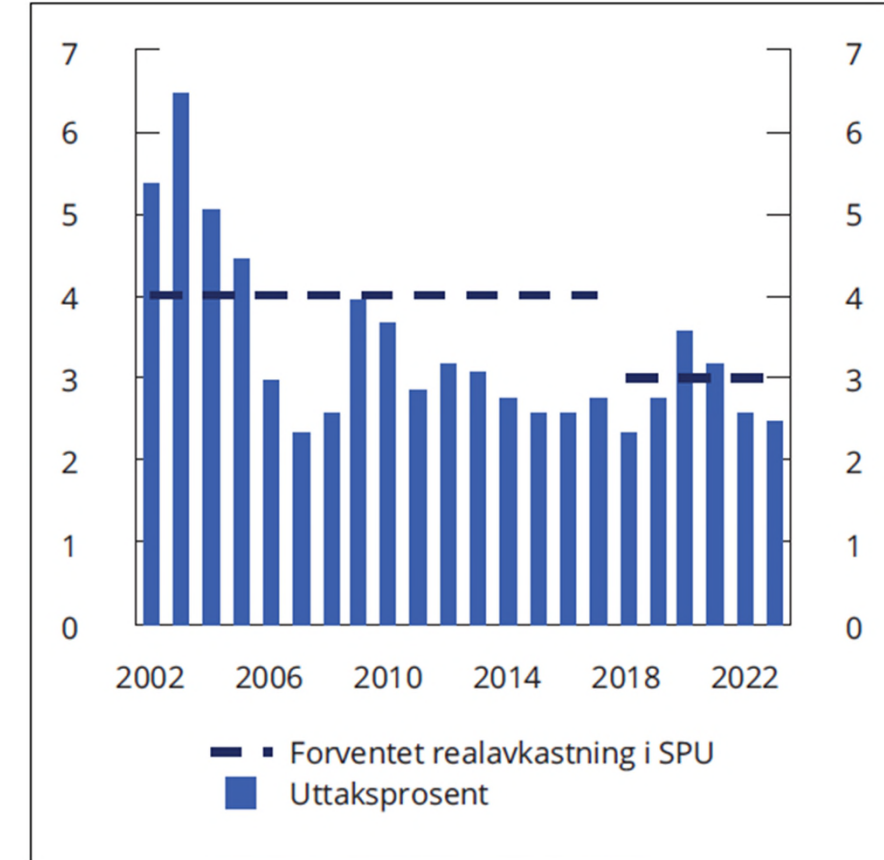

Figur 3.19 Kontantstrømmene mellom statsbudsjettet og SPU. Tall fra Nasjonalbudsjettet 2023. Mrd. kroner

Boks 3.3 gir viktig tilleggsinformasjon

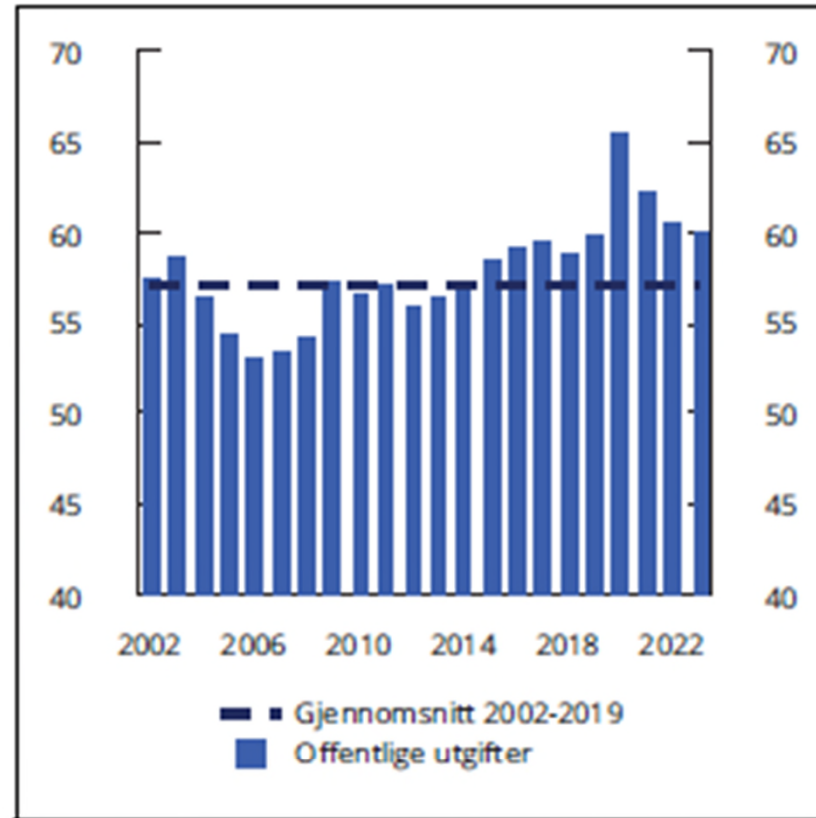

Figur 3.21 Anslag for oljepengebruk som andel av Statens pensjonsfond utland (SPU) med og uten korreksjon i 2022 og 2023

Figur 3.2 Strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd. Prosent av Statens pensjonsfond utland

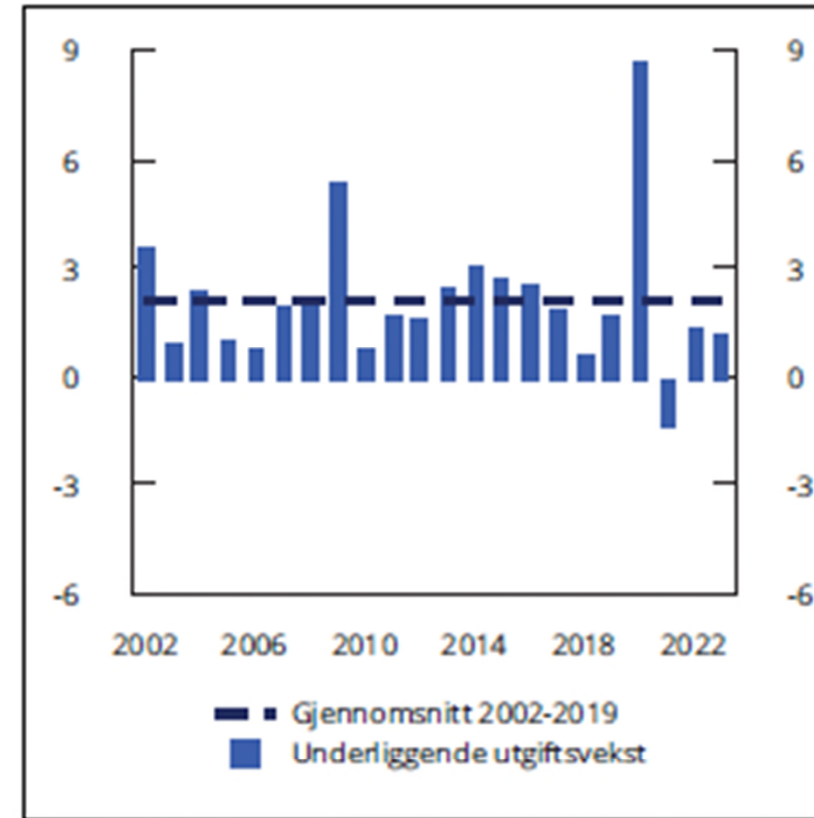
Kilde: Finansdepartementet.

Figur 3.5 Utgifter i offentlig forvaltning.¹ Prosent av BNP for Fastlands-Norge

¹ Statsforvaltningen utgjør sammen med kommuneforvaltningen offentlig forvaltning.

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.6 Statsbudsjettets reelle, underliggende utgiftsvekst. Prosentvis endring fra året før

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

Merknader

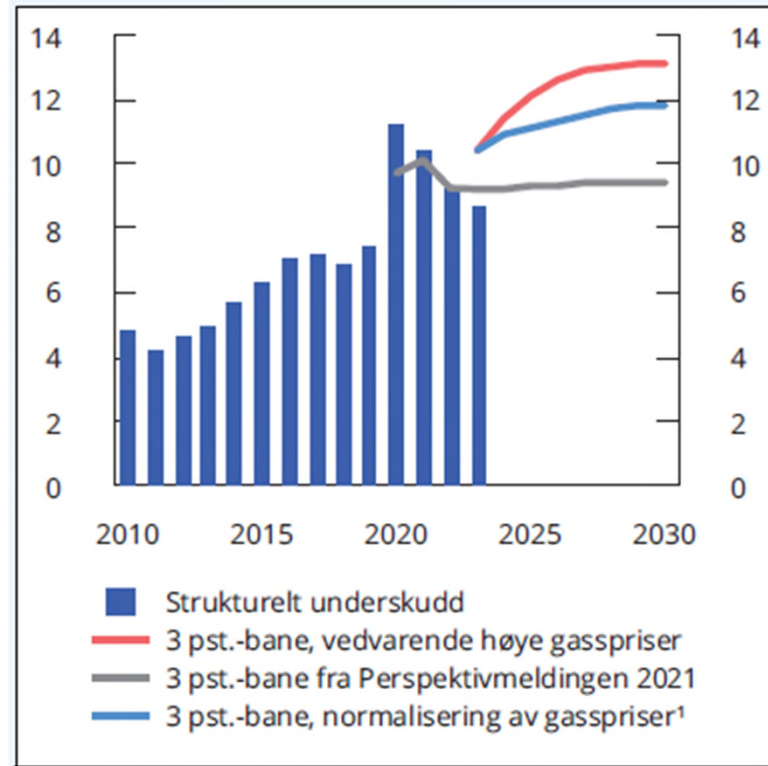
- Aktivitetsvirkninger av budsjettpolitikken, jfr. boks 3.3
 - «Impulsen» er -0.6
 - Modellberegninger, Kvarts og Nora: Budsjettimpulsene virker om lag nøytralt, «negative impulser av høyere skatter motvirkes av de positive impulsene på utgiftssiden»
- Kunne rolledelingen mellom penge- og finanspolitikken være bedre beskrevet? (eller kanskje er den helt rett beskrevet, men i substans litt uklar?)

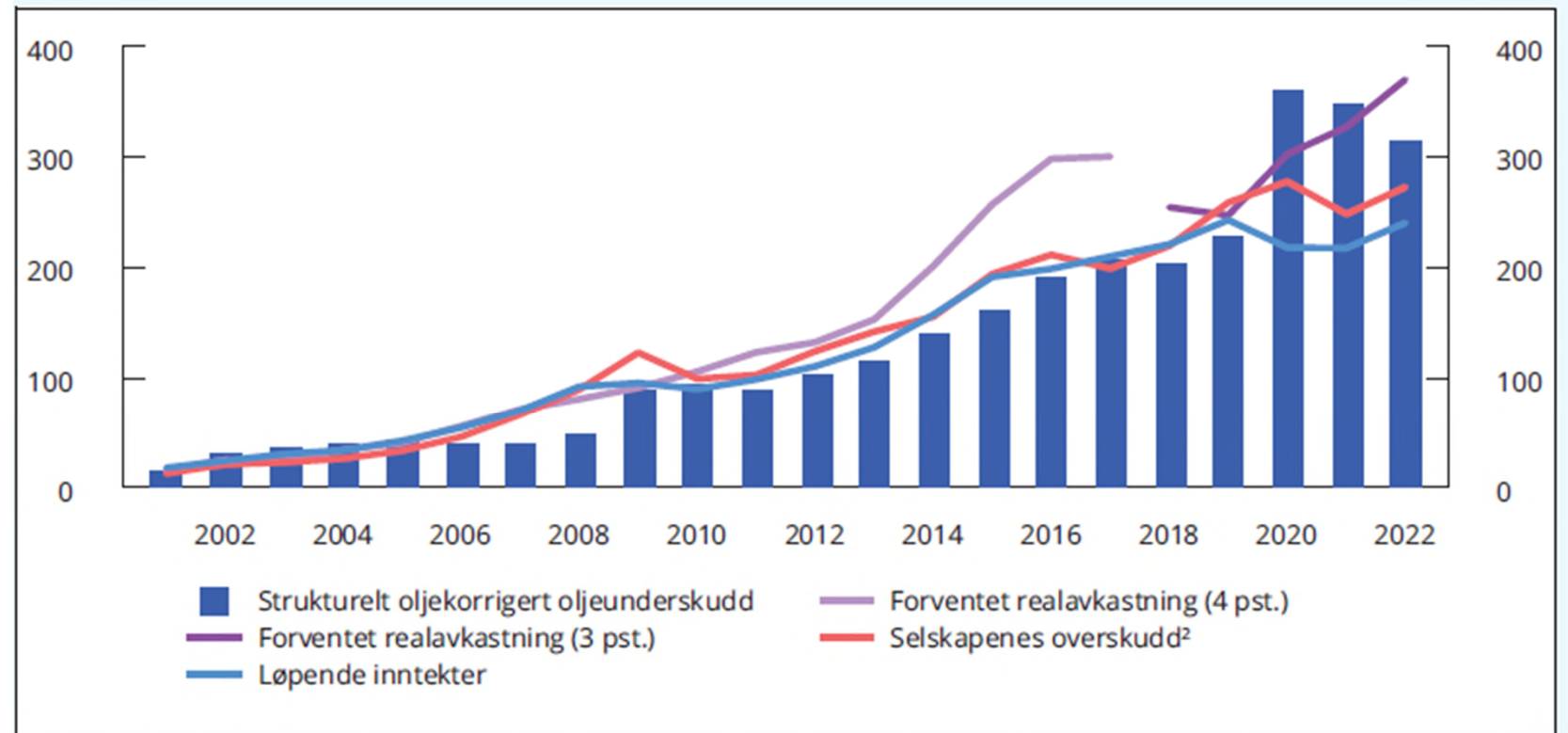
Merknader forts.

- Budsjettet er preget av mange ulike tiltak på både inntektssiden og utgiftssiden
 - Politikk
 - Effektivitet, fordeling
 - Konjunkturer
- To av skattetiltakene fortjener særlig oppmerksomhet
 - Grunnrentebeskatning
 - Arbeidsgiveravgiften
- Endringer i skattesystemet (bortsett fra grunnrentebeskatning) i for stor grad drevet av behovet for konjunkturpolitikk?

Boks 3.5 og boks 3.6

Figur 3.23 Strukturelt underskudd og 3 pst.-baner basert på ulike forutsetninger om gassprisene. Prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge

Figur 3.24 Strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd og ulike måter å operasjonalisere den langsiktige rettesnoren for bruk av fondsmidler¹

Nasjonalbudsjettet 2023:

Kommentar: *Konjunktursituasjonen - hvor er vi i sykkelen?*

Linda Nøstbakken

17. oktober, 2022

- Stram arbeidsmarknad
- Høg prisvekst
- Rente på veg opp
- Resesjon/resesjonsfrykt i mange land

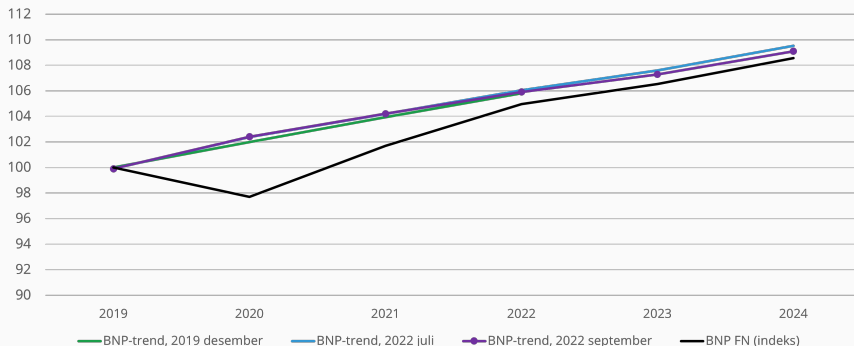
Konjunktursituasjonen framover: Prognoser

Prosentvis endring frå føregåande år

	2022			2023			2024		
	FIN	SSB	NB	FIN	SSB	NB	FIN	SSB	NB
BNP FN	2,9	3,2	2,8	1,7	1,5	-0,3	2,0	1,9	0,4
AKU-arbeidsløyse	3,2	3,3		3,2	3,6		3,4	3,7	
Årsløn	3,9	3,8	4,0	4,2	4,4	4,6		3,9	4,5
KPI-vekst	4,8	5,7	5,4	2,8	3,5	4,5	2,4	1,0	3,1
Privat konsum	5,9	6,7	5,8	1,4	1,0	-1,1	2,3	1,3	0,3

Høg- eller lågkonjunktur?

*Statistisk sentralbyrå skiller seg ut. De synes å legge mer ensidig vekt på en mekanisk trendberegning av BNP-veksten i sin vurdering av konjunktorene. De finner at norsk økonomi ikke har vært i høykonjunktur siden 2015, og at norsk økonomi også i år er i en lavkonjunktur, som vil vedvare i flere år.
(NB 2023, Boks 2.1, s. 35.)*

Finansdepartementet

Skatte- og avgiftsopplegget 2023 – med vekt på grunnrenteskatt

Ingrid Rasmussen

Oslo, 17. oktober 2022

Skatte- og avgiftsopplegget 2023

Regjeringens forslag øker skatter og avgifter med 44,8 mrd. kroner (fullt innfaset).

Noen hovedtrekk:

- Lettelser for inntekter under 750 000 kroner (bl.a. personfradrag, trygdeavgift)
- Utbytteskatten økes
- Formuesskatten økes
- Ekstra arbeidsgiveravgift over 750 000 kroner (situasjonstilpasset)
- Klimaavgiftene økes
- Økte avgifter på elbiler (engangsavgift samt mva over 500 000 kroner)

Økt skatt (70 pst.) fra næringer med ekstraordinært høye overskudd samt innstramming i de midlertidige petroleumsskattereglene.

Mer rettferdig fordeling av overskudd fra naturressursene

- ✓ Høyprisbidrag på vannkraft og vindkraft
- ✓ Grunnrenteskatt på store havbruksselskaper og landbasert vindkraft
- ✓ Økt grunnrenteskatt på vannkraft

➤ **33 milliarder kroner** på årsbasis

- ✓ Innstramming i de midlertidige petroleumsskattereglene
- ✓ Kommuner og fylkeskommuner med konsesjonskraft (i områder med høy strømpris): Ettårig trekk i rammetilskuddet på **3 milliarder kroner**.

Høyprisbidrag på vann- og vindkraft

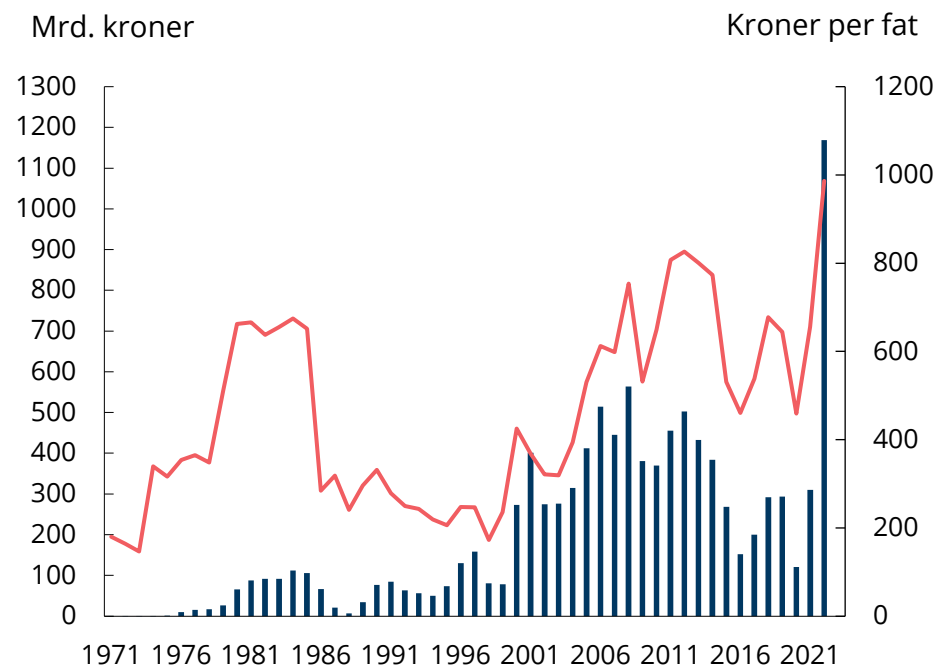
Situasjonstilpasset:

23 prosent av kraftprisen over 70 øre/kWh for:

- ✓ Vannkraftverk på minst 1 MW
- ✓ Konsesjonspliktige vindkraftverk
- ✓ Gjelder fra:
 - ✓ 28. september 2022 for vannkraftverk med samlet effekt på minst 10 000 kVA
 - ✓ 1. januar 2023 for vindkraft og øvrig vannkraft
- ✓ Anslås å øke inntektene til staten med 16 mrd. kroner årsbasis.

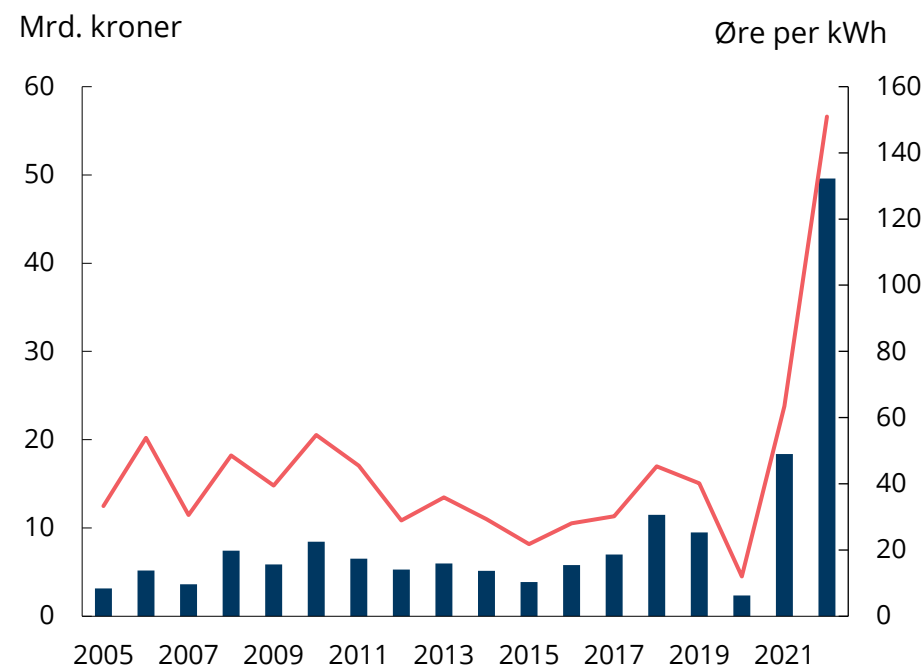
Grunnrenteskatt – lang tradisjon i Norge

Petroleum

— Oljepris

Vannkraft

— Kraftpris

Petroleum
(1975)

Vannkraft
(1997)

Grunnrenteskatt på store havbruksselskaper

- ✓ Effektiv grunnrenteskatt på 40 prosent for store havbruksselskaper
- ✓ Bunnfradrag på 4 000–5 000 tonn
- ✓ Gjelder produksjon av laks, ørret og regnbueørret
- ✓ Inntektene fra grunnrenteskatten fordeles likt mellom staten og kommunesektoren
(Anslag: 3,65 - 3,8 mrd. kroner i 2023)

Forslaget er sendt på høring med frist 4. januar

Grunnrenteskatt på landbasert vindkraft

- ✓ Effektiv grunnrenteskatt på 40 prosent
- ✓ Gjelder landbaserte vindkraftanlegg med flere enn 5 turbiner eller samlet installert effekt på 1 MW eller mer
- ✓ Utformes som en kontantstrømskatt
- ✓ Inntektene fra grunnrenteskatten fordeles likt mellom staten og kommunesektoren (Anslag: ca. 2,5 mrd. kroner i 2023)

Forslaget sendes på høring innen utgangen av 2022

Økt grunnrenteskatt på vannkraft

- ✓ Den effektive satsen i grunnrenteskatt for vannkraft øker fra 37 til 45 prosent
- ✓ Gjelder vannkraftverk med ytelse over 10 000 kVA
- ✓ Virkning fra inntektsåret 2022
- ✓ Anslås å øke inntektene til staten med 11,2 mrd. kroner per år

Petroleumsskatt

- De midlertidige petroleumsskattereglene strammes inn ved å redusere friinntekten med om lag 30 pst.
- Provenyøkning: 2 mrd. kroner påløpt og 11 mrd. kroner i nåverdi
- Memo: særskatten lagt om til en nøytral kontantstrømskatt fra 2022 (de ordinære reglene)

Grunnrenteskatt

Ragnar Torvik
RUF 2022

Kommunisert om Grunnrenteskatt

- Vi trenger pengene
- Budsjettet må være stramt
- Alle må bidra
- Vi skjerner de små
- Det er samfunnets ressurser som brukes
- Det er rettferdig

Grunnrenteskatt – et eksempel

- Du investerer 100 i dag – og selger laks for 200 i morgen
- 100 i kostnader har blitt til 200 i inntekter:

Avkastning 100%

- Anta så kontantstrømskatt på 50%
- Halvparten av kostnadene blir refundert – så investeringsutlegget ditt $100 - 50 = 50$
- Halvparten av inntektene blir betalt i skatt – så inntektene blir $200 - 100 = 100$
- 50 i kostnader har blitt til 100 i inntekter:

Avkastning 100%

Implikasjoner

- 1. Privat avkastning er helt uavhengig av grunnrenteskatt
- 2. Men dårlige nyheter for oppdretteren – får bare være med på halvparten av investeringen
- 3. Oppdretteren vil ikke redusere investeringer – problemet er at hen ikke får investere så mye hen vil
- 4. Totale investeringer er uforandret

Implikasjoner

- 5. Verdien av oppdrettsselskapet blir halvert
- 6. Men dette er ikke «ødelegging av verdier» – det er en ren overføring fra oppdretter til samfunn
- 7. Verdien av økt produksjonskapasitet er halvert – helt logisk oppdretteren hever kontrakten inngått til fastpris – men de vil ikke kjøpe mindre volum
- 8. Dersom det er vanskelig å reise risikokapital i Norge er det blitt lettere, og ikke vanskeligere, å gjennomføre investeringen

Implikasjoner

- 9. Risikoen til oppdretteren er halvert – så dersom investorer er risikoaverse er investeringen (per krone) nå mer attraktiv enn før
- 10. Oppdretteren kunne kommet akkurat likt ut ved å doble investeringen – problemet er at det får hen ikke siden volum er regulert
- 11. Det er en fordel for næringen samlet sett at volum er regulert – det bringer næringen nærmere monopolløsningen

Implikasjoner

- 12. Det er ikke det at næringen bruker så mye felles natur som gjør at de bør betale grunnrenteskatt – men at de bruker så lite
- 13. Utgifter og inntekter blir redusert med lik andel i alle perioder - renter har ikke noe å si
- 14. Grunnrenteskatten har ikke noe å si for investering i lakseslakteri – det hadde ikke grunnrenteskatt før og har det ikke nå